

ELOFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

6-hasábos petit sor egyszer 20 ft,
minden következőnél 16 fillér.

Ryktár petit sora 40 fillér.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 557.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 181.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

Arad, 1910.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, augusztus 13.

Mai számunk főbb közleményei:

- Szomorú emlékek.
- A főkapitány — orvosszakértő.
- Fritz mester hagyatéka.
- Halálos elgázolás.
- Trencsén-Teplic.
- Elmebajos urinó.
- A megkárosított aradi lpartestület.
- A negyedik öngyilkos-kísérlet.
- Jelentkezik a spanyol trónkövetelő.
- Pesti tréfák.
- Amerikai ötletek.
- Tarkaságok.

Világos.

Arad, augusztus 12.

Holnap van hatvanegyedik évfordulója a világosi fegyverletételnek. Hatvanegy évvel ezelőtt újra bebizonyosodott, hogy sorsunk egybe van fűzve a Habsburg-ház sorsával és amíg a Habsburg-ház sorsa európai ügy, addig se lelkesedés, se ábrándozás nem változtathat ezen a tényen semmit. Nemzetünk nem a politikai szükség és célszerűség felismerése folytán választotta a Habsburgokat és nem is a szükségesség és célszerűség nevében ítélte, mikor folyton megújította szabadulási kísérleteit. Világosnál megismétlődött az, ami már annyiszor keserítette el a fellengős magyar sziveket: a nemzeti erő képtelen volt áttörni az idegen uralom korlátját és mint annyi kis nemzet, kénytelen volt magát megadni Európa akaratának. Az a legenda (sok más mesével együtt)

meg fog szünni, hogy Oroszország tiporta el a magyar szabadságot, mert a tapasztalat elégszer bebizonyította, hogy egy hatalom csak akkor érvényesítheti hódító vagy megtorló politikáját, ha a többi hatalom abba beleegyezik, vagy olyan közömbösséggel viselkedik, mint aminővel az európai hatalmak viselkedtek 1849-ben a magyar ügygel szemben. Ha Palmerston még fogadni se akarja a magyar kormány követét (Pulszky Ferencet) és a porta gróf Andrássy Gyulával csak hosszas európai jegyzékváltás után mer szóba állani, akkor ez azt mutatja, hogy Európa átengedett bennünket Ausztriának és beleegyezett abba, hogy ezt a birtoklást Oroszország biztosítsa a Habsburgoknak.

Akármi és akárhogy történt tehát, hatvanegy esztendővel a lezajlott nagyszerű események után legyünk végre tisztában azzal és izgalom, szenvedélyesség és elfogulatlanságnélkül vegyük végre tudomásul, hogy a negyvennyolcadiki szabadságharcnak úgy kellett végződnie, ahogy végződött, és ha százszor akkora lelkesedés, tiszser annyi honvéd és a legteljesebb egyetértés uralkodott volna az ország és a sereg vezetésében, akkor is Világoshoz értünk volna. A detronizáció európai ügyé tette a magyar ügyet és minthogy az autokráciának ép akkor élet-halál kérdése volt az, hogy a forradalmi hangulat sehol se diadalmaskodhassék, a magyar függetlenség gondolata se való-

sulhatott meg. Ha nincs orosz beavatkozás és Görgei diadalmasan „besétál” Bécsbe, akkor se sokat nyertünk volna, mert Európa szépen hazaküldött volna bennünket és legfeljebb tisztességes békét, vagy kiegyezést szerzett volna nekünk. De a nemzet függetlensége és szabadsága, amely állítólag Világosnál hullott porba, akkor se lett volna megszerzhető. Világosnál az a kiegyezés hiúsult meg, amelyet Deáknak csak később sikerült megkötnie és amelynek a megkötése Görgeinek is végcélja volt. És ha hadaival sikeresen mehet Bécs alá, úgy nem Deák, hanem ő csinálja meg a kiegyezést és ő menti meg a negyvennyolcadiki alkotmányt, amelynek a kedvéért, mint ifju, kardot fogott.

A váci proklamáció előzményeit és a proklamáció szellemét tekintve, bizonyos, hogy Görgei és vele együtt a sereg legnagyobb része nyomban leteszi a fegyvert, ha olyan megegyezést tud kapni a dinasztától, aminőt később Deák vértelen háboruban szerzett. Elvégre a sereg legnagyobb része a királynak tett eskü tiszteletével lépett az alkotmányvédelem terére és amely pillanatban a negyvennyolcadiki alkotmányt ismét biztonságban látta volna, abba is hagyta volna a küzdelmet. Se köztársaság, se a dinasztától való elszakadás nem kellett a hadseregnek s mihelyt Kossuth erre a tere vitte a szabadságharcot és valóban forradalmat csinált belőle, a

Utolsó óhajok.

Írta: Dr. Irsai Artúr né.

Az öreg Kenderessy éppen bahaérkezett a hivatalából és irodakabátját házikabáttal cserélte föl, amikor a hír utolérte, hogy a Borcsa a halálán van. A hír nem volt váratlan. Nem is váltott ki hevesebb érzéseket, mint az akkor szokott történni, amikor egy öreg, hű, de mértéktelenül szakács eseléd szeméit leszorítják. Mindamellett az öreg Kenderessy úgy érezte, mintha gombóc volna a torkában, mely ismételt nyelésre kényszerítette és érzett valami esiklandóságot az orrában, mely majdnem tüszentésre ösztökölte, miközben házikabátját leveletta és irodakabátját megint fölvette. Azután utrakelt a kórház felé, ahol Borcsa, a gazdaszszonya és még valamije két hét óta tüdőgyulladásban feküdt.

— Hja, a Borcsa!

Amikor az öreg Kenderessyné ezelőtt huszonöt esztendővel jobblétre szenderült és férjét két vad lurkóval hátrahagyta, a Borcsa volt az, akinek rezolut keze a háztartás kormányát megragadta és a három Kenderessy sokszor aggodalmasan imbolygó élethajócskáját pénzügyi és egyéb sziklák elől elvezette. Derék egy nőszemély volt, ezt meg kellett hagyni neki. Tiszta, étvágygerjesztő és különös talentuma volt minden néven nevezendő csaszák és

pörköltök iránt. Emellett a két fiatal Kenderessyt egy kordában tartotta, akik közül az egyik most már Kanazsban mérnök, a másik megyei tisztviselő Erdélyben. Nos és csunya a Borcsa akkor nem igen volt úgy a huszas évek végén. Széval, úgy történt minden, amint ilyen esetekben történni szokott.

A Borcsa ezt mind természetesnek tartotta. Félig-meddig olybá tekintette, hogy az átvett kötelességek egyenlők az uzurpált jogokkal. A szomszédok persze előbb pletykáltak, aztán belenyugodtak, amikor a beszéd tárgy elavult és elkopott volt. A fiúk kicsiny korukban érzéketlenek voltak, amikor nagyok lettek, értelmesekek, mikor felnőttek, megértettek mindent, de a Borcsát mindig valami vegyülfélének tekintették; egy kicsit szakácsnénak, egy kicsit dadának, egy kicsit anyának és nagyon, nagyon házi zsarnoknak.

És ime, most a Borcsának meg kellett halnia.

Mikor az öreg Kenderessy belépett a kórházba, mindjárt abba a szobába utasították, ahol a beteg nő feküdt. A fiatal kórházi orvos bevezette és mindjárt megmondta, hogy a beteg legfőljebb csak másnap reggelig élhet. Az első pillanatra meg is lehetett állapítani. Borcsa kerek, piros orcája sápadt és beesett volt; szeméi mélyen ültek üregekben: lélegzete nehéz és hörgő

volt a kezei tétován, reszkette babrálták a tarkót.

Amikor Kenderessy melléje ült s kerét megfogva, azt simogatni kezdte, a haldokló ernyedt arca kissé megélénkült. Félig megtört szeméi fényleni kezdtek. Valami olyan volt szemében, amit akaratnak, vagy óhajok lehetett tartani.

Többször megpróbált beszélni, de hangja mindig rekedt, fájdalmas köhögésbe fult. Végre a köhögési roham megcsökkent és száraz, láztól repedt ajkairól kibontakozott a szó:

— Nagyságos ur!

Kenderessy mélyebben lehajolt hozzá.

— Nagyságos ur, most meghalok.

— Ördögöt halsz meg — próbálta őt Kenderessy vigasztalni.

— Igen, igen. — ismételte makacsul a beteg, — a Borcsa meghal. De, ugy-e nagyságos ur, mindig hű szolgálója voltam.

— Az voltál, Borcsa; igazán, Borcsa; az voltál.

És megint fojtogatta valami Kenderessy torkát.

— Nos hát, nagyságos ur, ezért teljesítenie kell egy kívánságomat. Amig életem, nem merem megmondani.

— Csak mondd, Borcsa, mondd.

Megint i.t volt a köhögési roham. Mikor elmúlt, tapogatózva kereste Kenderessy kezét,

váci proklamációban részes feldunai hadsereg és nyilván a hadsereg más része is oly cél érdekében tarthatta magát felhasználva, amelynek szolgálatára nem is vállalkozott.

A világosi fegyverletétel tehát annak a kiegyezésnek a létrejöttét akadályozta meg, amelyre a sereg (a forradalom tulajdonképeni ereje, támasza és intézője) el volt tökéltve és egyáltalán nem vesztettünk el többet, mint azt a két évtizedet, amennyivel a dinasztiaival való megegyezés késett. Minden felkelésünk a dinasztia ellen békével és megegyezéssel végződött és ebben nemcsak a mi szép szemünknek volt része. Az az érdek, amely a dinasztia a velünk való megegyezésre mindenkor vezette, érlelte meg a hatvanhetes kiegyezést is és nem tisztán az uralkodó nagylelkűsége volt az, hogy Világos dacára a kiegyezéshez jutottunk. Történelmi eredményeiben tehát Világos nem a nemzetpusztító tragédiák színhelyének tekintendő és ha a nemzeti lelkiismeretnek végtelenül fáj is, ami itt történt, nem szabad felejtetni, hogy történelmünkben sokkal több név van, amelyhez a Világosnál végzetesebb nemzetromlás emléke fűződik.

Horvát deputáció a pápánál. Bécsből jelentik: A napokban egy horvát deputáció jelent meg a pápánál, amely a régi szláv liturgiai nyelv használatára vonatkozó tilalomnak visszavonását kérte. A pápa hivatalosan nem fogadta a küldöttséget, amely felkereste Agliardi, Ferrera és Rampolla bíborosokat. Rampolla kijelentette, hogy ő nem avatkozik a dologba, menjenek Merry del Valhoz. A pápai államtitkár azt mondotta, hogy az ügy be van fejezve. Ezután a pápa magánkihallgatáson fogadta a küldöttséget, nagyon kegyesen bánt velük és megnyugtatta őket, hogy a liturgia kérdésének ügye még nincs véglegesen befejezve. Utasította a küldöttséget, hogy adják át a memorandumot Merry del Valnak.

Szomorú emlékek.

— Mi történt Világoson? — A fegyverletétel évfordulója. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 12

A szerencsétlen temesvári csata után (aug. 9) az elé az alternatíva elé volt állítva a nemzet kormányzója, sorsának intézője, hogy végleges lépést tegyen: vagy a szabadságharc immár kétséges kimenetelű folytatására, vagy pedig — ha lehet — némi békevalamizsnát kolduljon ki a győzelmes ellenségtől. De melyiktől? A detronizált oszárától, avagy a segítségére jött muszkától?

— Ha Temesvárnál győztek volna a magyar fegyverek és a főparancsnokság önére bízta, mit tenné ön? — kérdezte Kossuth Görgeitől augusztus 10 én az aradi várban.

— Teljes erőmmel rávetném magam — az osztrákokra, — felelte Görgei

— Es ha vesztettünk volna?

— Akkor leteszem a fegyvert.

Pár órával e párbeszéd után megérkezett Guyon futárja, aki a temesvári csata végzetes kimenetelének hírért hozta. „A főcsereg megsemmisített” — értesíti a vitéz tábornok Kossuthot.

E tudósítás lesújtólag hatott a kormányzóra. Nyomban átküldte Görgeihez, aki erre kiadta rendelkezéseit, hogy a másnap Haynau ellen intézendő támadás „elhalasztatik”. Aug. 11-ike volt. A nap derülten kelt föl, de a leveken sötét, borús gondolatok uralkodtak. Muszkától, osztráktól volt körülveve az Arad-Temesvár szögébe szorult magyar hadsereg, melynek zömét az ellenség Temesvárnál szétszórta. Erdély is elveszett a magyar ügyre.

Ehhez a kétségbeejtő perspektívához járult Görgei kijelentése, mely szerint ő „kész az osztrákok ellen harcolni, de az oroszok ellen többé nem veszi fel a küzdelemet; egyben javasolta, hogy Paskievics hereggel új alapokon: t. i. Ferenc József elismerése s a függetlenségi nyilatkozat visszavonásával kezdjék meg az alkudozásokat s ha ezek nem vezetnének célhoz s ő az osztrákokat nem volna képes levérni, inkább kapitulál az oroszok előtt, „semhogy honvédeit hasztalanul lövessék.”

Ebbeli szándékában szilárdan el lévén tökéltve, már a kora hajnali órákban felszólítja Kossuthot a egyben a kormányt, hogy a „haza jövőjét biztosító cél elérhetése érdekében” mondjon le s a legfőbb polgári és katonai hatalmat ruházza öráé.

Kossuth nyomban vegyes hadi- és minisztertanácsot hívott egybe, amelyben előadta a

temesvári csata szerencsétlen kimenetelét s egyben előterjesztette Görgei ultimátumát is. A tanácskozás heves volt s végül is úgy határozott, hogy a kormány mondjon le, s adja át a diktátori hatalmat Görgeinek, aki talán még képes lesz az országot a végromlásból kiszabadítani.

Pár órával később Arad utcáinak megjelentek a szomorú eseményt hirdető plakátok, melyek Kossuth nyilatkozatát adják tudtul s melyeken a többi közt a kormányzó így ismereti a szabadságharc végvonaglását jellemző helyzetet:

„... Mindenfelől ellenségtől körülveve, anyagi eszközökből teljesen kifogyva, s ama csapások után, melyek a szerencsétlen nemzetet az utóbbi hónapokban sújtották: nincs remény, hogy az egyesült orosz-osztrák hatalmasságok ellen az önvédelmi harcot tovább sikerrel folytathassuk.

Ilyen körülmények közt a nemzet megmentése s jövőjének biztosítása egyedül a hadsereg élén álló vezértől lévén várható s lelkem tiszta meggyőződése szerint a mostani kormány további funkcionálása a nemzetre nézve teljesen haszontalanná, sőt károsná válván: tudtára adom itt a nemzetnek, hogy azon tiszta hazafiai érzéstől indítva, melylyel minden munkásságomat s egész életemet hazámnak szenteltem, úgy magam, mint a kormány nevében, a kormányzástól lelépek, s addig, amíg a nemzet a maga hatósága szerint másféleképpen intézkednék, a legfőbb polgári és katonai hatalmat Görgei Arthur tábornok urra bízom.

Megvárom tőle, s Isten, a nemzet s a história előtt felelőssé teszem, hogy a kezébe adott hatalmat szegény hazánk megmentésére fordítandja. Én már cselekvéssel többé nem használhatok hazámnak; de ha halálom valami jót eszközölhet számára, örömmel áldozom föl életemet...”

Pár órával később megjelent Görgei nyilatkozata is, amelyben tudatja, hogy a kormány lemondása következtében átvette a legfőbb hatalmat. Egyben kijelenti, hogy Magyarország „eddig ideiglenes kormánya többé nem létezik.” Ezután elmondja, hogy a kormány önkéntes lemondása folytán kényszerítve volt a katonai főparancsnokság mellett a polgári hatalmat is kezébe venni. Végül így folytatja:

„... Polgárok! Ami súlyos körülményeink közt a hazáért még tehető, mindent meg fogok tenni, harccal vagy békés úton, amint a szükség parancsolja, de mindenesetre oly módon, hogy a már megfizetett áldozatok könnyíttessenek... Az események rendkívüliek, a sors csapásai leverők: ily körülmények közt előre számítani lehetetlen; azt tanácsolom tehát, hogy békésen vonuljatok vissza hajlékaitokba s még akkor se álljatok s vegyetek részt a harcban, ha az ellenség váratakat megszállná, mert személy- és vagyonbiztonságát valószínűleg csak úgy nyerhettek, ha tüzhelyeiteknel, békés foglalkozásaitok közt talál az

melyet a roham alatt elbocsátott. Magához vonta a kezét, egészen közel s ezzel együtt a férfit is majdnem libegő kebléhez.

— Nagyságos ur, esküdjék meg velem. Mindenki tudja, hogy együtt élünk. Alljon hát most sirkövemen ez: „kenderessi Kenderessy Árpádné.”

Az öreg Kenderessy önkéntelenül visszahökent. Patvarba! Az nem volna rossz! No, de ilyet!

De Borosa belécsimpaszkodott. Rekedt, gyöngye hangján kezdte felsorolni miye volt neki és gyermekeinek; hogy ajándékba adta neki ifjúságát. Hogy nappal cselédje, éjjel hitvese volt. S mindezekért sohasem kívánt semmit; most sem kíván semmit, csak azt az egyetlen kicsi sírfeliratot: „kenderessi Kenderessy Árpádné.”

— A sírkő sem fog pénzébe kerülni, nagyságos ur. Már rég gondoltam volt rá. Odahaza, a szalmazsákomban megtalálja a pénzt egy vörös zacskóban.

Mit tehetett az öreg ur? A haldoklónak nem tagadhatta meg utolsó kívánságát.

Igy tehát elment a kórház igazgatójához, az intézeti lelkészhez és este hat órakor megvolt az esküvő. Tanuként szerepelt az orvos és a kórházi gondnok.

Bo'dog mosoly derítette fel Borosa arcát, a mikor az aktus véget ért. Tiltakozott ugyan Kenderessy, de Borosa ismételtén megcsókolta a kezét, amikor bucsuzásra került a sor.

Mikor haza érkezett, az egész dolog kissé

különösnek látszott előtte. Mégis úgy érezte, hogy helyesen cselekedett. Azt az egy jutalmat megérdemelte a Borosa.

Szegény Borosa! Mindjárt másnap gondoskodnia kellett kenderessi Kenderessy Árpádné temetéséről.

Mikor másnap a kórházba ment, az orvosok örömtől sugárzó arccal fogadták. Borosa állapota jobbra fordult. Ejjel bekövetkezett a krízis; a láz leszállt, a gyulladás visszaféldődött.

Tizennégy nap alatt Borosa talpra állt és kissé gyengéden, de rendkívül vidáman bevonnult a házába, mint kenderessi Kenderessy Árpádné! Persze nem kicsiny, a konyha mellett levő cselédszobába, hanem a nagyságos ur hálószobájába. Az elhunyt nagyságos asszony ágját lehozatta a padlásról; fogadott egy nő-cselédet és az egész házat felforgatta.

Az öreg Kenderessy mintegy álomban járt-kelt. Most megint házasságr lett. Hiába akarta magával elhíttetni, hogy minden a régiben maradjon, azzal a különbséggel, hogy a Borosa benn aludt és az asztalhoz ült. Hiába, hiába! Minden megváltozott bizony! Addig, Borosa minden zsarnokságával szemben is az uraság látogatását megőrizte. De most!...

Micsoda menyörgést vitt végbe Borosa a cseléddel a konyhában. Isten ments minden embert! S ezenfelül minden héten más cseléd volt. Mindenhová el akarta kísérni az urát. Sétálni akart és színházba vágyódott és milyen öltözékben! Valóságos neveltségessé tette őt.

Hja! ő kenderessi Kenderessy Árpádné volt és ezt hirdetni és kihasználni akarta.

Az öreg Kenderessy úgy viselte ezt, amint tudta. Ha nagyon cifraának találta a dolgot, önmagában dult-fult:

— Magad főzted a levest; edd meg, vén szamárr.

Mikor házasságának évfordulója volt, az öreg Kenderessy megbetegedett. Régi vesebaja akuttá lett s nagy vehemenciával rohanta meg. Az orvosok a fejüket rázták. Régi barátja, Simonyi, rábirta, hogy tegye meg végső rendelkezéseit.

— Mondd, igazán barátom, ugy-e, végem van? — kérdezte az öreg ur, amikor barátja habozva és óvatosan figyelmeztette, hogy talán jó lesz, — nem lehet tudni — valamennyien Isten kezében vagyunk.

A barátja kitérően akart válaszolni. De ekkor haragos lett az öreg Kenderessy és becűlő letéte a kérdés, hogy áll a dolog? Erre bevalította a barátja, hogy valóban kevés a remény.

A nagybeteg arcára megelégedett mosoly vonult föl.

— Nos hát, ha végem van, akkor kimondom: van egy utolsó kívánságom.

— Mondd el, öreg barátom.

— Utolsó kívánságom az, hogy még ma, amonnal elváltassanak a Borosától.

Barátjának leesett az álla.

ellenesség. . . Polgárok! Amit az istennek kifürkés-
hetetlen végzése reánk küld, férfias határozottsá-
gal s önértelünkön alapuló azon reménnyel fog-
juk tűrni, hogy az igaz ügy örökre nem veszhet
el. Isten velünk" stb. . .

Ez a proklamáció igen vegyes érzelmeke-
ket keltett az emberekben s maga a többség meg-
döbbenve látta, hogy minden elveszett . . .
Kossuth is jónak vélte Aradról távozni, úgy,
hogy még bizalmasabb köre se tudott utjának
céljáról és irányáról.

„. . . Én sietve távoztam — agymond — Lu-
gosra, látni, mielő hatalma maradt még fenn a
hazának, ha netalán Görgei árulóvá lenne . . .
Szomorú, leverő látvány tárult elém! Az ut szö-
kevényektől zsibongott, kik közül százakat szemé-
lyesen, rábeszélő tehetségem minden varázsával
kértem, hogy térjenek vissza a zászlóaljához . . .
Lugoson találtam még egy száma tetemes sere-
get, de erről Kmetty és Dessewffy úgy nyilatkoz-
tak, hogy az első ágyuszóra szétszalad. Be kellett
látnom, hogy ha Görgei leteszi a fegyvert, nincs
erő, amely a még meglévő csapatokat egy tö-
megben képes volna megtartani . . . Ilyen körü-
lmények közt nem engedhetem meg, hogy jelen-
létem védpajzsát használtassák fel egyes ka-
landorok terveinek kivitelére.“

Mielőtt Kossuth elhagyta az országot, még
egy fényes tanujelét adta önzetlen hazafiságá-
nak és páratlan jellemének. Lugoson ugyanis
jelentkezett nála Lónyai Menyhért pénzügyi
államtitkár s kérte, hogy az államkincstár fő-
lőtt rendelkezék.

— Lemondván a hatalomról, — mondta
Kossuth — nincs jogom az állam jogai fölött
rendelkezni . . . Ez azt illeti, akinek a hatalom
kezébe adatott . . .

Es néhány arannyal a zsebemben, de mér-
hetetlen fájdalommal lelkében az az ember, kit
milliók szeretete környezett, földönfutó koldu-
sá lett . . . Ezalatt Görgei, akinek diktátorra
történt előléptetését igen sokan abban a re-
ményben üdvözölték, hogy most már minden
erejét az oroszokkal megkezdett alkudozásokra
fordítja, keserű kiábrándítással szolgált a benne
bizóknak.

Még aznap, aug. 11 én este Pöltenberg tá-
bornokot egy levéllel Rüdigerhez, az orosz ha-
dak parancsnokához küldte Borosjenőre. A le-
vélben Görgei tudtára adja Rüdigernek a be-
állott eseményeket, nagy vonásokkal festi ha-
zája jövő sorsa főbbi aggodalmát, s néhány
kemény vápást mérve az eddigi intézőkre, ki-
jelenti, hogy ő, mint a tettek embere és nem
a haszontalanoké, a további küzdelmet előra-
vezetőnek nem tartván, ő felsége az orosz cár
vitáz hadserege előtt a fegyvert leteszi.

Egyben kifejezést ad annak a reményé-
nek is, hogy a császár azoknak a bajtársainak,
akik mint osztrák szolgáltaiban levő tiszték

a körülmények kényszerítő hatása alatt az
Ausztia elleni szerencsétlen hadba ve-
gyültek, a bizonytalan szomorú sorsuk s
Magyarhon népeit, kik ő Felsőge igazság-
érzetében bíztak, a boszu vad dühének nem
teendűi . . .

Mielőtt azonban ezt a levelet elküldte
volna, Görgei a *Behus kastélyban* amolyan
haditanács félélet tartott, amely természetesen
az ő gárdiabeli tisztekből állott s a levél tar-
talmát teljes egészében jóváhagyta. De a be-
avatottakon kívül senkise tudott a bekövetke-
zendő döntő lépésről s mindenki abban a re-
ményben ringatta magát, hogy Görgei az oro-
sokkal valami előnyös békét hoz létre.

Rüdiger, a mint Görgei levelét vette, rögtön
jelentést tett annak tartalmáról Paskievics her-
cegnak. Az orosz fővezér a továbbiakkal Rüdi-
gert bizta meg, aki másnap, augusztus 13 án,
nehogy esetleg újabb vérontás keletkezzen, az
előnyomuló osztrákok feltartására a világosi
utra egy kozák-szereget küldött ki. Ekkor már
Görgei serege a világosi mezőn pihent, kétség-
beesve várva a bizonytalan jövőt. Amint azon-
ban honvédeink megpillantották az előretörő
kozákcsapatokat, a pihenő sereg harcserba
gyülekezik, szivaj, lárma veri fel a tábornok és
sokan árulástól suttognak.

Ezt meghallván Görgei, a helyszínére sie-
tett, s kiadta a parancsot, hogy mindenki tar-
tózkodjék a véleménynyilvánítástól s egyben
feltárva a helyzetet, tudtul adta elhatározá-
sát a *fegyverletételről*. Erre aztán nagy izga-
lom vett erőt az egész seregen.

Ime a szomorú ébredés! . . .
Görgei azonban osztályonként bejárván a
tábornokokat, elmondta, hogy az adott körülmények
között legcélszerűbbnek tartja a fegyverleté-
telt, amely egyúttal „hazafias kötelesség is“.
Szó sincs róla, hogy szavai a kedélyeket meg-
nyugtatták volna. De mit volt, mit tenni? A
magyar sereg ekkor már körül volt véve.

Es megkezdődött a szomorú aktus, mely-
nél meghatottabbat alig látott a világ. *Huszá-
rok lesóványkodott lovaik nyakára bo-
rulva keserves sirásra fakadtak s hogy a
harcban hűséges társaik idegen kézre ne ke-
rüljenek, kardjukat szügyükbe mártották. Zsi-
vaj, káromkodás, lovak nyertése töltötte be
a világosi mezőt, miközben a magyar fegyve-
rek gulái egyre tornyosodtak.*

Harmincegyezer ember, 144 ágyú, 7967 ló,
60 zászló, 28000 ágyulövedék, 36000 puskatöl-
tény, 42000 pisztolytöltény, 21000 puska, 4000
pisztoly, 7000 kard stb. jutott az oroszok bir-
tokába.

A seregnél tizenegy tábornok volt: *Görgey,
Kiss Ernő, Aulich, Knezics, Lahner, Lenin-
gen, Lenkei, Nagy Sándor, Pöltenberg,
Schweidel és Török Ignác.*

A nap már lemenőben volt, mikor Rüdiger
szemlét tartott a lefegyverezett, szomorú had-
sereg felett. A győzelmi mámor büszke érzete
ömlött el arcán. Nyomban jelentést tett Paskie-
vics hercegnak, aki viszont „a minden oro-
szok hatalmas cárijának“ adta tudtára, hogy:

*Magyarország felséged lábai előtt fek-
szik!* . . .

Es a késő éjszakában erdők mélyén, he-
gyek ormán felhangzott a bujdosó honvédek
szomorú dala:

„Honnan jössz te oly leverten bus pajtás,
Mért sir szemed egyik jobban, mint a más?
— Világosról hozom e nagy bánatot:
A magyarnak ott egy mély sir ásott! . . .“

IRODALOM ES MŰVÉSZET.

* A francia Alpesek gyönyörű vidékei ele-
venednek meg szemeink előtt az Uránia új
műseregén. Nem hiába esődülnek ide a turisták
a világ minden részéből, ez a vidék csakugyan
egyike a világ legpompásabb helyeinek, amely
szépség tekintetében még a mi esodaszép Tár-
ránkkal is vetekedik. Erdős hegyhátak, sziklás
berek között vezet utunk, néha egészen az
állandó hó és jég határáig. Mások kies fe-
késű apró falvak mellett haladunk el, amelyek
tükröző tavakkal tarkított virágos völgyekben
feksznek. A képek oly élethűek, hogy szinte
elfelejtjük, hogy színházban vagyunk. Az Al-
pesek képe mellett perze érték dolgában a
többi szám sem marad el.

JELENTKEZIK

a spanyol trónkövetelő.

Don Jaime — Alfonz ellen. — Prédikáció
az állam ellen.

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 12.

Néhány napig csönd uralkodott
Spanyolországban. Már azt hitte min-
denki, hogy békésen oldódik meg a
nehéz válság és Spanyolország elke-
rülheti a polgárháborút. A ma érke-
zett táviratok között van olyan is,
amely azt hangoztatja, hogy Ferenc
József király utasítására Aerenthal
külgügyminiszter közbelépett a béke
érdekében. Don Jaime trónkövetelő
azonban azon fáradozik, hogy a
béke létre ne jöjjön és bár burkolt
formában, de mégis buzdítja hiveit és
szítja az elégedetlenséget Spanyolor-
szágban.

Mai távirataink ezek:

Madridból jelentik: A szebasztopoli
carlisták Don Jaime-től levelet kaptak,
amelyben ajánlja, hogy óvakodjanak
minden fegyveres küzdelemtől a libe-
rálisok ellen, nehogy polgárháborút
idézzenek elő. *De ha a forradalmárok
az uralkodóházat detronizálnák, akkor
meg fog jelenni, hogy hiveit táborba
gyűjtse. Ha a vallást, vagy a magán-
tulajdont Spanyolországban valaki bán-
tani merné, akkor is tudni fogja kö-
telességét.*

Madridból jelentik: A legtöbb pap
a hitek között nyilvános imát rendelt
el, hogy az egyház üldöztetésének vége
szakadjon. *Sok pap a szószékről azt
hirdette, hogy inkább kell engedelmes-
kedni az egyháznak, mint az államnak.*
A spanyol minisztertanács elhatározta,
hogy ezeket a papokat bíróság elé
fogja állítani és több lelkész ellen
már meg is indult az eljárás. Itt az
a vélemény, hogy a polgárháború el-
kerülhetlen.

Páris, augusztus 12. Az Epoka című
madridi lap egy beszélgetésről ad hirt, amely
Alfonz király és Briand francia miniszterelnök
között folyt le a királynak a rambouilleti láto-
gatása alkalmával. A lap szerint a miniszter-
elnök azt tanácsolta a királynak, hogy ne
idézzen elő szakítást a Vatikánnal.

— Mi, — mondotta Briand, — *Francia-
országban is tovább mentünk a harcban,
mint akartuk. De mégse került volna kenyér-
törésre a dolog, ha a Vatikán nem kezdett
volna hamis taktikát. Spanyolországban azon-
ban más a helyzet, mint nálunk volt. Ott el
lehet kerülni a szakítást.*

A lap megjegyzi, hogy a francia minisz-
terelnök tanácsát követni kell, de mégis kétel-
kedik, hogy a beszélgetés tényleg így tör-
tént volna.

Madrid, augusztus 12. Ausztia-Magyaror-
szág vatikáni nagykövetségének vezetője hir
szerint az osztrák kormány utasítására azt ta-
nácsolta a Szentszéknek, hogy a spanyol ügy-
ben a mérséklet útján haladjon.

Párisból jelentik: I. Ferenc József ha-
tározott kívánságára Aerenthal gróf
beleszólt a Spanyolország és a Vati-
kán közti harcba. A vatikáni osztrák-
magyar nagykövetség ügyvivője Aeren-
thal megbízásából a Szentszéknek
barátságos tanácsot adott, hogy a
spanyol kormánnyal szemben mérsé-
kelten járjon el.

Amerikai ötletek.

*

Hogyan lehet gyorsan meggazdagodni?
„Az amerikai fognővesztő csodakenőcs”
és egyebek.

*

Ma már az egész világon tudják, hogy a „business scheme”-ek — üzleti ötletek — hazája Amerika. Igaz, hogy ezeket az ötleteket az udvariatlan, ósdi Európa egyszerűen „humbug”-nak minősíti: csak hogy az amerikai janky viszont édes-keveset törődik ezzel a minősítéssel.

Az egy-két évtized óta „gyakorlatilag” kipróbált és gyakorlatilag bevált „business scheme”-ekről egész köteteket lehetne összeírni és nagyon valószínű, hogy rövidesen fog is akadni ennek az összeírására egy-két értelmes self made man.

Mivel azonban nekünk ilyen nagy anyag leközlésére amugy se volna tarunk (még talán kedvünk sem): egyelőre csak két szerény ibolyaszálát kötünk oszokorba a dus fiórájú és dus színekben pompázó „business schemek” közül.

Évekkel ezelőtt igen nagy szenzációja volt Amerikának és ennek révén az egész világnak az ugynevezett „amerikai fognővesztő csodakenőcs.”

Nagy falragaszok és újsághirdetések kürtölték szét a hirt a fogatlan emberek örömeire. Sok, sok évi fáradságos és költséges tanulmányok eredménye a bámulatos varázskénőcs. A csodakenőcs teljesen fogatlan szájban másfél év alatt husz fogat növeszt. A hatás annyira biztos, hogy sikertelenség esetén a „Money”-bank ezer dollárt fizet. Egy téglát ára használati utasítással együtt csak husz dollár (nem is sok!) és elégséges husz fog kinővesztésére. Tehát minden fog csak egy dollárba kerül.

Mondani sem kell, hogy roszegyet sokan kőpre mentek.

Pedig az egyszer igazán nem volt rászédés a dologban, a mennyiben a kenőcs használatában a teljesen fogatlan szájban valóban szépen sorban kibujt, kifejlődött husz hófehér fog. A huszadik fog kijötté után a kenőcs hatása megszűnt.

A kenőcs maga káprázatos osomagolásból kibontva, rózsaszínű, finom illatú keményes ir volt. A használati utasítás szerint a fogatlan iayet másfél éven át naponta egyszer egyhán be kell dörzsölni a csodakenőccsel. Csak hogy kizárólag, de csakis öt-hat hónapos csecsemőnél szabad alkalmazni. Hát ez az! Tudnivaló ugyanis, hogy körülbelül féléves korban bujnak ki ez első tejfogak és másfél év alatt, tehát mire a gyermek két éves lesz, összesen husz tejfogacskát nő ki a szájában.

Egy nem kevésbé szenzációs „foltláló” abszolúte biztosan ható szert kínált poloskák kiirtására.

A készülék, a reklám szerint, teljesen szagtalan, sav és mérgegmentes, de határozott biztonságga működik.

Csak egyszer kell beszerezni, mert elpusztíthatatlan, örökké tart, hatása nem gyengül, javításra sohasem szorul és az ára csak egy dollár! Csak egy dollár használati utasítással együtt. Egy gyermek is minden veszély nélkül kezelheti.

A dollárok csak úgy özönlöttek az értelmes yankee zsebébe. S a megrendelő kapott egy jókora dobozt. Kigöngyöli a papírburokból. Figyelmeztetés: óvatosan bontandó fel! Tehát lassan, vigyázva nyitja ki a skatulyát.

— Összegyömöszölt régi újságok között egy arasznyi lapos dobozt talál. No ezt meg épen féltő óvatossággal, nagy lassan nyitja ki. Hát ha feirebban a készülék? Mit lehet tudni?

Két lapos fadarabkát talál benne. Piros, nagy betűkkel az egyikre egy A, a másikra egy B volt festve.

A rövid, de velős használati utasítás így szól: a poloskát helyezd az A fűcskára és a B fűcskával nyomd agyon.

A főkapitány — orvosszakértő.

— Visszatartott orvosi óvintézkedés. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 13.

Aradváros területén az utóbbi időben rendkívül sok gyomor- és bélhurutos megbetegedés fordult elő. Az orvosok kutatni kezdtek a dolog okát és azt találták, hogy a megbetegedéseket a sárgadinnye fogyasztása okozza. A sárgadinnyére az ideó nagyon kedvezőtlen időjárás uralkodott; a dinnye nem fejlődhetett ki kellően és ennek következtében fogyasztása az egészségre ártalmas.

Ezért Prohászka László dr., a tiszti főorvos helyettese előterjesztést tett Sárkot Domokos rendőrfőkapitánynak, mint elsőfoku közegészségügyi hatóságnak, hogy a sárgadinnye eladását az egész városban tiltsa be. Sárkot Domokos főkapitány azonban végzésében a kitűnően megindokolt előterjesztést egyszerűen elutasította. A végzés indoklásában azt mondja a főkapitány, hogy a dinnye nem kivétel nélkül rossz, azért nem lehet az árusítást betiltani. A tiszti főorvos helyettesének előterjesztésével szemben a főkapitány elrendelte, hogy egy rendőrtisztviselő a rendőrorvossal naponként vizsgálja meg az eladásra kerülő dinnyét és a rosszat kobozzák el.

Sárkot főkapitány végzését érthetetlennek tartottuk és ezért ez ügyre vonatkozólag kérdést intéztünk Prohászka László dr. hoz. Fűrésának találtuk azt, hogy a főkapitány az orvosi véleményével szemben hoz határozatot és olyan eljárást rendel el, amely fűrés tekintetében sovalósítható meg. Prohászka dr. munkatársunknak erre vonatkozólag a következőket mondta:

— Magam is kissé fűrésnek tartottam a főkapitány ur végzését. A végzés indoklása azt mondja, hogy nem minden sárgadinnye rossz és a dinnyetráulás ellenőrizhető. Csak hogy az ellenőrzés nem célravezető és fizikailag se lehetséges. Minden dinnyét fel nem vágthatunk, s ha felvágunk is, csak azt konstatahatunk, ami eddig is észleltünk, hogy a sárgadinnyék 80 százaléka rossz és ártalmas az egészségre. Az ideó kedvezőtlen időjárás következtében a sárgadinnye nem fejlődhetett ki kellőleg. Nincs meg a kellő cukortartalma, sőt a legtöbb határozottan uberkaitű. És ennek következtében rendkívül ártalmas az egészségre. Az orvosok mindnyájan egyhangúlag konstataálták, hogy a város területén előforduló gyomor- és bélhurutos megbetegedéseket a sárgadinnye fogyasztása idézte elő. És ez nemcsak a kistermelők dinnyéivel van így, hanem a nagytermelőkével is. Ezek maguk is belátják, hogy az ideó termés nem megfelelő és bizonyára nem vennék rossz néven, ha termelésük jó hírnevének fentartása céljából az elárúsítást betiltanák. Éppen a minap mondta Pargly János egyik elárúsítója előtt, hogy a dinnyéi jó hírneve érdekében alig akarja a termést piacra engedni.

Pesti tréfák.

— Fővárosi levél. —

Olyan idő van, amilyennek Petőfi énekli a szeptembert, sőt szeptember végét, amikor még nyílnak a völgyben a kerti virágok és zöldel a nyárfa az ablak előtt... És az is nagyon aktuális ebből a versből, amit az özvegyi fátyolról énekel Petőfi, mondván:

„Ha eldobod egykor az özvegyi fátyolt... fejfámra sötét lobogóul akaszod... s feljövök érte a siri világból az éj közepén s oda leviszem azt.”

Hit Blanche, a tüneményes Blanche, akit talán Vaughan báróó nőven jobban ismernek, szóról-szóra szeptembernek nézte ezt a hívős augusztust és csakugyan eldobta az özvegyi fátyolt, amelylyel Lipót királyt gyászolta és újra férjhez ment.

Na már most a művelt társalgó legelső szabályainak eleget téve, beszélünk az időről is, beszélünk a mai nap egyik érdekességéről is.

Tehát augusztus van és hívős van, sőt esténkiot kellemetlenül hideg is van, ami annyit jelez, hogy bizonyosan nagyon sok nyaraló jár most úgy, mint az a cigány, aki ollindort lopott, de nem viselhette és csak éjszaka kánkéat titokban tette föl otthon, amikor le és föl sétált vele a viyillójában. A nyaralók se nagyon viselhetik most a nyaralásukat és bizonyosan igen sok fürdőhelyen szomorú emberek vannak bezárkózva a villájukba és nem tudják, mit csináljanak — a ollinderükkel. Nyaralni nem nyaralhatnak. Mert azt igazán nem lehet nyaralásnak nevezni, ha az emberek becsukott ablakok mögött lesik, hogy mikor áll elő az eső. Hazajönni, nem jöhetnek. Mert azt még kevésbé lehet nyaralásnak nevezni, ha az ember elutazik valahová csak azért, hogy visszajöjjön valahonnan. Tehát szépen a szobában viselik a nyaralásukat. Mert ilyen augusztust az ördög se látott. A mult héten még félángolosra süttek az emberek az utcán. Most pedig nem győzik a szabók hazaküldeni az átmeneti kabátokat.

Átmenet! Igen, ez a szó és ez a pillanat az, amikor az ember más témára megy át, mert az időről és nyaralásról se lehet a végtelenségig beszélni. És itt el kell mondani, hogy a közsínházakat már nagyban tatarozzák. A Királyszínház kapuja fölé még virágkosarakat is tettek. Gyönyörű virágkosarak, az emberek nem győzik nézni. És nézik.

Azt mondja az egyik:

— Minek ide virágkosár?

— Disznek! — magyarázza a másik.

— Drága disz — véli ismét az egyik.

— De hogy drága, sőt nagyon olcsó, mert praktikus.

— Mi van ebben praktikus?

— Hát tudja, ha a primadonnák a közönségtől nem kapnak óvációt, akkor egyszerűen behozatják a kapuról a virágkosarakat. Este beviszik, reggel kiviszik. Hát nem praktikus ez?

Lassan-lassan a színészek is már hazaszállingóznak. Elsőnek Komlóssy Emma érkezett meg. Érdekes, hogy ez a kedves és temperamentumos művésznő Marienbad felé indult el, a Lidón nyaralt és Tatrafüredről jött haza, holott Balatonfüreden látták és az egész pihe-nését Ostendében töltötte.

Hát ez hogy lehet? Ez a század legnagyobb rejtélye és sokan úgy oldják meg, hogy talán nem is egy Komlóssy van, hanem sok. De ez tévedés. Mert beavatott színházi emberek jól tudják, hogy Komlóssynak nem esen párja. Ezt azonban csak a művészetére mondják...

A negyedik öngyilkos-kísérlet.

— Életunt aradi leány. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 12.

Ma este fél 9 órakor Tummerer Emma aradi varróleány a Botond utca 4. számú házban öngyilkossági szándéktól többször mellbeszurta magát és komoly sérüléseket szenvedett. Az életunt leányt Hecht Adelf dr. részestette első segélyben és hazaszállították aranykúti lakására. Az öngyilkossági kísérlet ugyanis nem a leány, hanem Szentiványi Elek államvasuti napidijas lakásán történt.

Az öngyilkossági kísérletnek érdekes előzményei vannak. Szentiványi Elek már évek óta udvarolt a leánynak. Felcséggül is akarta venni, de ebbe a fiatalember szülei nem akartak beleegyezni. Ez mód nélkül elkecsesítette a fiatalokat, úgy, hogy már több ízben, hol együtt, hol külön-külön megkísérelték az öngyilkosságot.

Talán bárom évvel ezelőtt, mikor a fiatalok sehogysé tudták Szentiványi szüleinek beleegyezését elnyerni, közös elhatározással akartak megválni az élettől, de terveik nem sikerült. Mind a ketten hamarosan felgyógyultak. Később, mikor Szentiványi katorzásokodott, ismét megkísérelte eldebrni magát az élettől. Szolgálati fegyverével magára lőtt, de csodálatosképpen ez alkalommal se sérült meg halálosan. A Mannlicher golyó, amely pedig borzasztó rombolást szokott véghezvinni, csak könnyebb természetű sérülést ejtett rajta és a nagyváradi helyőrségi kórházban az elkecsesedett fiatalember rövid idő alatt fölépült.

Tavaly a leány, Tummerer Emma, a Marosba akarta magát fojtani. Beleugrott a vízbe, de még mielőtt elmerült volna, kimentették. Az ijedségen és egy kis hűlésen kívül más baja nem történt.

Ma este a leány ismét halálra szánta magát. Bejáratos volt Szentiványi családjának lakásába és ma délután is elment oda. Szentiványi Eleket találta csak otthon, miután a szülei fürdön vannak. Valami felett úgy látszik összekülönböztek, mert a fiatalember elment hazuról és a leányt egyedül hagyta.

Egyszerre a szomszédok ijedt sikoltozást hallottak a Szentiványiak lakásából. A leány egy konyhakéssel mellbe szurta magát. Azonnal orvost hívtak, aki bekötözte sérülését. Hecht dr., aki a leánynak első segítséget nyújtott, azt mondja, hogy csak jelentéktelen, nyolc nap alatt gyógyuló sérülést szenvedett.

Hogy az öngyilkossági kísérletnek mi volt a közvetlen oka, azt nem lehet megállapítani. A leány megtagad minden felvilágosítást. A szülei azonban azt mondják, hogy lányuk beteges idegzetű, tettét is ilyen idegroham következtében követte el.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Az ügyvédi nyugdíjintézet reformja. Érdekes tervet vetett fel Schmitt Sándor dr., tövisi ügyvéd arra vonatkozólag, hogy miként lehetne az ügyvédek nyugdíjárulékát, amely most egyenlő összegben, évi 88 koronában van megállapítva minden ügyvédre nézve, igazságosan elosztani a nagyjövedelmű és szegény ügyvédek között. Schmitt dr. azt ajánlja, hogy minden ügyvéd legyen köteles honoráriumának 5% át beszolgáltatni az országos nyugdíjintézetbe. Jogász körökben nem hiszik ugyan, hogy ennek a tervnek kilátása volna a megvalósulásra, de azért általánosan elismerik, hogy az egyenlő hozzájárulás nem igazságos.

§ Két Klein Márton. A budapesti kir. ügyész tévedése következtében két hétig szenvedett fogságot ártatlanul egy szerencsétlen ember. Klein Mártont a budapesti ügyészség szállította be a nagyváradi ügyészség fogházába, mint valami nagyobb szabású lopás tettesét. Hiába vallotta azonban a váradi vizsgálóbíró, Klein Márton álhatalosan tagadott. Végre a napokban egy átirat érkezett a budapesti ügyészségtől s ebben közlik a nagyváradi vizsgálóbíróval, hogy annak a lopásnak tettesét letartóztatták egy másik Klein Márton személyében, aki töredelmesen be is vallotta bűnét. Természetesen az ártatlan Klein Mártont azonnal szabadon bocsátották, aki most kártérítést indít az állam ellen a kétheti fogságartásért.

Elmebajos urinő.

— Az aradi törvényszék ítélete. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 12.

Az aradi királyi törvényszék mai ítélete alapján egy gyönyörű szép fiatalasszonyt szállítanak fel a napokban a Lipótmezzei tébolydába. Egy aradmegyei előkelő család tragikus sorsát pecsételi meg ez az ítélet.

A tragikus részletekben bővelkedő eset előzményei a következők:

G. F. földbirtokos ezelőtt mintegy másfél évvel megnősült. Gyönyörű fiatal asszonyt hozott a házhoz. A házasság szerelmi alapon jött létre és az első esztendő zavartalan boldogságban folyt le. A fiatal asszony anyai örömlöknek nézett elébe, amikor aztán egyszerre bekövetkezett a szerencsétlenség.

G. az évi február 23-án bajlott Aradra. Gondosan lelkére kötötte a feleségének, hogy vigyázzon magára és barendelte melé a társalkodónót, hogy az asszony ne legyen egyedül. A fiatalasszonyt ideges féltelém fogta el:

— Ferenc, ne menj el, ne hagyj magamra! Ugy félek!

G. megnyugtatta. Feltétlenül el kellett utaznia, nem halaszthatta. Magasokolta a feleségét és a lelkére kötötte, hogy korán fekjék le. Az asszony tényleg kilenc órakor lefeküdt, a leány pedig a pamlagon helyezkedett el.

Tizenegy óra felé heves érzéngésre ébredtek fel. Villámcsapás villamosapást ért, dörgött az ég és az eső úgy ömlött, mintha vederből öntötték volna. A fiatal asszony ijedten ugrott ki az ágyból.

— Marie, az istenért, mi történik? Félek, ugy félek!

A lány hasztalan igyekezett megnyugtanni G.-né. A különben is ideges fiatal nő kétségbeesve szaladgált fel-alá a szobában. Valósággal idegrohamot kapott. Egyszerre csak fülsiketítő csattanással a villám becsapott az udvarra és felgyújtotta az istállót. Az istálló lángba borult. Mikor a fiatalasszony a lángokat meglátta, ájultan rogyott össze.

A szerencsétlen urinő néhány nap múlva holt gyermeket hozott a világra. De erről nem tudott semmit. A sok izgalom és ijedség következtében agyvelőgyuladást kapott és hetekig élet-halál közt lebegett. Mikor végre nagynehezen felgyógyult, nem ismert meg senkit. Buskomoran ült órák hosszat, aztán egyszerre felugrott és elkezdett kiáltozni:

— Tűz van, tűz van! Oltsák el. Felém jönnek a lángok, jaj megragadnak! Édes uram ments meg!

A szerencsétlen férj egyik szanatóriumból a másikba vitte a feleségét. Nem használt semmit. Így azután kérte a törvényszéket, hogy helyezze gondnokság alá. Ez ma meg is történt. Az asszonyt néhány nap múlva szállítják fel a Lipótmezze.

A megkárosított aradi ipartestület.

— Leirtak huszezer koronát. — A rendőrség vizsgálata. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 12.

A rendőrség néhány nappal ezelőtt vizsgálatot tartott az aradi ipartestületnél Hönig Ottó szivattyugyáros, ipartestületi számvevő feljelentése következtében. Hönig Ottó ugyanis állandóan ellenséges viszonyban élt az ipartestület volt titkárával, Kádas Lajos dr.-ral s legutóbb, hogy Kádasnak kellemetlen napokat szerezzen, följelentést tett ellene a rendőrségen. Nem visszaélésekkel, hanem csak hivatali hanyagsággal és szabálytalanságokkal vádolta meg. A vizsgálat megindult, s kiderítette azt, hogy a szabálytalanságokat maga a följelentő ipartestületi számvevő követte el, amennyiben egyes iparosoknak, akik az ipartestületi tagdíjakkal hátralékban voltak, eme tartozásukat minden indokolás nélkül leirta. Ezzel az aradi ipartestület körülbelül huszezer korona kárt szenved, amelyet alkalmasint a tagoknak kell majd megfizetni.

A feltűnő ügy részletei ezek:

Hönig Ottó feljelentése következtében Sarlot Domokos főkapitány megbizta Petkovics Béla iparhatóság biztost a vizsgálat megejtésével. Petkovics Béla a napokban megjelent az ipartestületen, s szorgos vizsgálat alá vette a testületi könyveket. A főkönyvekben igen érdekes felfedezést tett az iparhatósági biztos. Nagyon sok iparos tagdíjhátraléka van azokban leírva, azéül azonban, hogy bármennyű feljegyzés is volna azok mellett, hogy tulajdonképpen milyen határozat alapján történtek ezek a leírások. A könyvekben ugyanis a következő kitételek fordulnak elő: „Hátralék leírva — Hönig” és semmi egyéb; sem dátum, sem pedig a leírást elrendelő határozatra való hivatkozás. A leírásoknak ilyen formája azonnal feltűnt Petkovics Béla rendőrtisztnek, aki tüzetesen átvizsgálván a könyveket, arra a felfedezésre jutott, hogy a könyvek telve vannak ilyen leírásokkal s a leírt tagdíjhátralékok összege mintegy huszezer koronát tesz ki.

Petkovics Béla az észleleteiről azonnal jelentést tett Sarlot Domokos főkapitánynak, aki erre határozatban értesítette az ipartestületet, hogy a vizsgálat által kiderített leírások szabálytalanul kerültek bele a hivatalos okiratot képező főkönyvbe. Épen ezért felszólította az ipartestületet, hogy eme szabálytalanságok megvizsgálása és esetleges megtorlása tárgyában nyolc napon belül rendkívüli gyűlést hívjon egybe, s annak eredményéről azonnal tegyen jelentést az elsőfoku iparhatóságnak.

Ennek a rendkívüli gyűlésnek előreláthatólag igen viharos lefolyása lesz, mert nincs kizárva az az eshetőség sem, hogy a szabálytalanságok által az ipartestületet ért kárért a rendőrkapitányi hivatal az ipartestület vezetőségét egyetemlegesen anyagilag felelőssé teszi.

*

Steigerwald Alajos ipartestületi elnök, akitől felvilágosítást kértünk, megerősítette értesüléseinket.

— Tény az, — mondta az elnök — hogy ma a főkapitány urtól egy véghatározatot kaptam, amelyben felszólítanak, hogy nyolc nap alatt adjuk magyarázatát azoknak az állítólagos

szabálytalanságoknak, amelyeket az iparhatóság észlelt a vizsgálat folyamán. Nekem az egész dolog csak most jött tudomásomra ezzel a határozattal. Olvastam ugyan pár nap előtt ilyesmit valamelyik lapban, de kaotikusan tartottam. Ma érdeklődtem a dolog iránt és megtudtam, hogy Hönig Ottó volt az, aki feljelentést tett Kádas Lajos dr. volt ipartestületi titkár ellen azon a címen, hogy a könyveket szabálytalanul vezette, némely új tagnak nem csinált törzslapot stb. és hogy tagdíjhátralékokat szabálytalanul iratott le stb. A vizsgálat azonban, mint most értesültem, azt derítette ki, hogy a leírásokat Hönig Ottó engedélyezte. Mondom, én nem tudom ezeket a dolgokat, mert a számvevőség intézi és az tesz a tagdíjakról jelentést. Egyébiránt szerdára már összehívtam az előjáróságot, amikor is bizottságot fogunk kiküldeni, amely megvizsgálja az egész ügyet. Ennek a bizottságnak az eljárása alapján fogunk aztán jelentést tenni a főkapitány urnak. Nem hiszem azonban, hogy valami nagy szabálytalanságról van szó. Felfújták ezt a dolgot!

Fritz mester hagyatéka.

— Eltűnt takarékkönyvek. —

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 12.

Budapesten, a Váci-utca 44. számú házban pár nap előtt meghalt egy igen jómódu, népszerű és érdekes iparosember. Fritz mester néven ismerték a fővárosban és a közeli sváb falvakban, melyeknek lakói a leghűségesebb vásárlói voltak a régi szabású iparosember portékáinak. Fritz József ugyanis váci-utcai könyvkötőüzletében a falusi népek számára öregbetűs imakönyveket, lakóalmi füzeteket, álmokönyveket s egyéb népies árucikkeket tartogatott, melyek évtizedek óta roppant népszerűségnek és kelendőségnek örvendtek. A szorgalmas gazda kezén az álmokönyvekből és népies füzetekből forintok, százások gyűltek össze lassanként és aztán évről-évre vagyon is gyarapodott belőlük, mely a végén már a százezer forintot is elérte.

Fritz Józsefnek tekintélyt és tiszteletet biztosított anyagi függetlensége, egyik találmánya pedig iparostársai körében már évek óta nevezetessé tette. Fritz volt ugyanis az, aki egy Nagel nevű, már régebben elhunyt pesti könyvkötőtársával az ugynevezett *hideg enyvet* feltalálta. A találmány abban állott, hogy az enyvet, mely rendes körülmények között csak meleg állapotában szokott nyulékony lenni, bizonyos vegyítések alkalmazásával ipari célokra állandóan használhatóvá tette. A *hideg enyvet* azóta könyvkötők és iparosok mindenütt alkalmazzák, még pedig azzal a módszerrel, ahogyan Fritz a használhatóságát nedveségben való tartásával lehetővé tette. A találmánya után is szereshetett volna magának egy kis vagyont, de ő sokkal jelentéktelenebbnek tartotta ezt a felfedezést, hogy még beszéljen is róla. Örvendett, hogy könyvkötői munkájában könnyebbé van vele, egyébbel nem törődött. Mint sok száz és ezer vagyonszerzője a fővárosnak, a kik szolid, lassu, kitartó és sokszor pepecselő munkával a legkülönösebb forráshelyekről irányítják maguk felé a pénzt, igénytelen portékáiból ő is megiehető vagyont szerzett és a mit ebből üzlete számára nélkülözhetett, takarékpénztárban helyezte el. Az öreg Fritz mesternek így gyűlt össze aztán ingatlanain és üzletén kívül hetvenhátezer forint készpénze. Ez az összeg három takarékkönyvre volt betéve három banknál és a könyvek halála előtt

néhány héttel még megvoltak. Mikor azonban pár nap előtti váratlan halála után örökösök a takarékkönyveket keresték, csak egyet találtak meg a szekrényében, azt, a melyik hatezerforintról volt kiállítva, ellenben egy hatvan és egy tizezer forintos betéti könyvét máig sem tudták megtalálni. Fritz özvegy ember volt, gyermekek sem maradtak utána, s rokonai nem tudják elképzelni, hogy a takarékkönyvek hová tűntek el. S mivel a könyvek eddig sem kerültek elő, a rendőrségnek fogják bejelenteni az esetet, hogy a nyomozást megindítsa.

Trencsén-Teplie.

*

(Fejérváry báró sétái. — Metternich hercegné. — Egy fürdő gazdavaltozása. — A hivatalnoki-nyaralás. — A feministák a fürdőkben.)

*

Trencsén-Teplie, augusztus 14.

Magyarország egyik legnevezetesebb gavalérja és Ausztria egyik leghíresebb urasszonya sétálnak, szeretetreméltó udvarlásban a trencsén-teplieci park eleven levegőjében. Mindakettő az öregek ama fajtájából, akiknél a haj színváltozása csak megváltozott formát, külsőt jelent, amelyet talán a társadalomhoz való alkalmazkodásból viselnek, de az életkedvnek, kedélynek és a lelki tulajdonságoknak megrokkánása, sorvadása nem jár azzal. Az egyik — hozzánk közelebb álló — Fejérváry Géza báró, a gárdakapitány. Délcegen, frissen jár a közel nyolcvan esztendő tábornok, az egykori honvédmíniszter, miniszterelnök, az egyedül élő Mária Terézia-rendes, a királynak kedvelt embere.

Sötét saccoruba, puha szürke kalap van rajta és jókedvűen szivarozva, katonás léptekkel méri végig a százestendő fákka szegett utakat. A fürdővendégek, akik néma, a kíváncsiságnak nem tolaikodó tekintetével követik, szinte nem is a nevezetes embert nézik benne, hanem a csodálatosan megmaradt friss erőt. Fialat korában néhány esztendőt végig küzdött, a hatvanadik esztendőn tul egy Herzel-operációt és ami ezeknél is nehezebb dolog lehetett: egy viharos miniszterelnökséget és mindez, nyolc évtized terhével együtt annyira sem viselte meg, mint bennünket egy kéthetes influenza.

Hasonlóan friss a megjelenése a másik nagy-hírű trencsén-teplieci fürdővendégnek: Metternich-Sándor Paula hercegnének, az osztrák főúri társaságok legismertebb asszonyának is. Talán fölösleges is róla megírni, hogy Bécs legnagyobb mulatságainak, vidám ünnepeinek, mulatság ötleteinek a hercegné nemcsak patronesse-je, hanem szenvedélyes rendezője, sokszor kigondolója és kilenc-tized részben végrehajtója is. Az is általánosan ismert dolog, hogy a történelmi név viselője egyben-magyar származású: Sándor Mórionak, a lovas bravurok hőségének leánya. A hercegné egyszerűen öltöve jár itt: fején kicsi prémes toque kalap van, amely szinte kacérokodva hagyja szabadon az öreg asszonyok legbájosabb fejdíszét az ezüst haját.

Néha együtt sétálnak, többnyire azonban egyedül. Fejérvárynak nincsen ugynevezett udvara, aminé a neves embereket a fürdőhelyeken évezni szokta. A báró a Hóviz-állásban, egyedül ebédel és vacseráz k, a lakásán egy inasa van vele, a ki fiatalos, egyszerű ember és sohasem lesz olyan híres ember, mint a Kossuth Ferencnél levő pályatársa: Vida Pista. A hercegnén kívül még egy embert látni néha Fejérváry társaságában: Szalavszky Gyulát az egykori belügyi államtitkárt, aki a hatvanhetes idők visszatérével, most Trencsén vármegye főispánja, Szalavszky is valamikor kemény politikai tusák katonája, megöregedett, de még

jó erőben élvezi a kórtiszteletet, amelyben a trencsén-i zsenitrik és a nép-veszi körül.

Eddig mindössze egy különösebb epizódja volt Fejérváry trencsén-teplieci üdülésének. Esés délután volt és a tábornok — ebben sem tagadja meg magyar voltát — a kurszalón terraszán önkéntelen is kibicelt egy kártyázó társaságnak. Az egyik játékos egyszerre leteszi a kártyát és feléje fordul:

— Engedjen meg egy megjegyzést: roppantul tetszik hasonlítani Fejérváryra.

— Az vagyok, — felelt egyszerűen a generális és ezzel tovább folyt a parti, a melynek kiemenetelét Fejérváry oly nagy érdeklődéssel kísérte.

Metternich Sándor hercegné pedig itt is gyakorolta a hivatást, amely őt, talán európaszerte nevezetessé tette. Védőasszonya volt egy nívós hangversenynek, amelyet az ápolónők otthona javára rendeztek. Maga is résztvett a zsűfolt, elegáns toalettekkel tarka estén és zöld livrés inasa alig győzte hazavinni a malonakerék nagyságu csokrot, amelyet a hercegné a rendezőségtől kapott.

De egyéb újságais van a trencsén-teplieci fürdőnek, mint a nevezetes vendégek. Maga a fürdő, az Illésbázyak egykori birtoka, gazdát cserélt. A d'Harcourt grófi családtól megvette a Magyar gyógyfürdő részvénytársaság, a Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság alapítása. A kiváló gyógyerejű kénes vizeiről, pazar levegőjéről világszerte ismert igazi közep-európai kényelmet, szórakozásokat nyújtó fürdőhelyet a részvénytársaság nagy ambícióval és befektetésekkel teszi még modernebbé, tökéletesebbé és minden részben vonzóvá. A fürdőnek internacionális közönsége, a mellett, hogy a csuzos, köszvényes, neuralgiás és egyéb bajokra a biztos gyógyulást megtalálja, mindennek részese lehet, ami kurát és pihenést, kényelmessé, élvezetet adóvá tehet. Szinte nemzeti büszkesége lehet a magyaroknak: egy magyar fürdő, ahol a megszokott panaszokra semmi ok és alkalom nincsen.

Közbevetve legyen említés róla: azok a vádak és panaszok, amelyeket bizonyos hazafiak a fürdőn állítólag túlbengő német fölliratok és egyéb „germanizálások“ miatt néhány pesti lapban elhelyeztek, a legnagyobb mértékben jogosulatlanok. Aki látni akar, lépten-nyomon öszreveheti, hogy külsejében is magyar fürdő van, amelyen fölliratokból, fürdőszolgákból és piócerekből csak annyi német van, amennyit a Trencsén-Tepliecen levő nagyszámu osztrák, német, orosz-angyal és amerikai fürdővendégek igényeinek kielégítése megkövetel, ha csak el nem akarnák az idegeneket riasztani, erről a gyönyörű magyar fürdőről, ami talán mégse nemzeti érdek.

Egyik jelentős és szinte szenzációs ujítása a fürdőtulajdonos részvénytársaságnak a hivatalnoknyaralás intézménye. Hivatalnokoknál, különösen a kisebbrendű és szegényebb fizetésű részénél a nyaralásnak két akadály szokott lenni: az időhiánya és a pénzsűke. Junius, julius és augusztusban többnyire a hivatalfők magasabb tisztviselők szoktak szabadságra menni, akik jobban is bírják el az ugynevezett főszezonnak aránylag drágább költségét. A kisebbek ezalatt helyettesítették s ha később kaptak is szabadságot, nem volt kedvük sehová se menni.

T-Tepliecen május és szeptember hónapban, az egyébként élénken látogatott utószezon alatt hivatalnoknyaralást rendszeresítettek. A részvénytársaság ezalatt a két hónap alatt páratlanul olcsón: napi 6 koronáért ad teljes, elsőrangú szállodai pensiót, fürdőt és fürdő kellékeket. És ennek az olcsó nyaralásnak még egy igen nagy előnye van. T-Tepliecen, védett éghajlati körülményei folytán májusban és szeptemberben igen kedvező — talán a legkedvezőbb — az időjárás. Száraz, verőfényes tavaszutója és őszelője van ennek a fürdőnek,

amit a hivatalnokok haszonnal, gyógyulással és élvezettel aknáthatnak ki a részvénytársaság által nyújtott, Magyarországon egészen új kedvezmény révén.

Néhány művészeti esemény följegyzése rekesse be ezt a kis fűrdőkronikát. Az egymást váltó hangversenyek között kiemelkedett Morvai Zsuzsi zongoraművész koncertje. Kiváló technika imponáló zenei fejlettség nyilatkozott meg játékában, amelyet bizonyára Aradon is (ahová a télen elátogat) méltányolni fognak. A hangversenyen közreműködött Bardócz Kriszta, a budapesti Vig-színház újonnan szerződött tagja, aki apró ver-seket adott elő nagy közvelenséggel és művészettel. Szombaton pedig a feministák jönnek ide: Bedy-Schwimmer Rózsa, Pogány Paula, akik fölolvásásokat tartanak a maguk propagandájuk érdekében. A politika szünetel, az emberek pihennek, minden érdeklődés fürdőhelyekre menekül, de a magyar sufragettek a fonyvesek alá, kénesek vizet mellé is utána mennek s az üdülő politikusok és politizálók fülébe osevegik azt az új jelszót: jogot a nőknek, nemcsak fürdözést és fürdői toailetteket!

Halálos elgázolás.

— Motorszerencsétlenség Glogovácon. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 12.

Egy motorvezető hibája folytán ma súlyosabb kimenetelű szerencsétlenség történt Glogovácon. Az arad-hegyaljai motoros egyik kocsija teljes erővel neki ütközött a pályatesten levő parasztszekérnek, minek következtében egy ember meghalt, a szekéren levő két asszony pedig sérüléseket szenvedett. Ideje volna, ha a részvénytársaság alkalmazottait nagyobb óvatosságra és mérsékletre intené. A nap-nap után előforduló balesetek ezt az intézkedést szükségessé tennék.

A balesetről a következő tudósítást adjuk:

Ma reggel négy óra harmincöt perckor indult el a hegyaljai motoros két kocsiból álló vonata, amelynek végállomása Gyorok. A vonatot Ruttkai János motorvezető vezette. A glogováci határ közelében egy parasztszekér jött vele szemben. A szekéren hárman ültek: Schleich János földmives, a felesége és még egy asszony. A dinnyeföldekre igyekeztek. Mikor a motorost közelebb látták, Schleich le akart kanyarodni a pályatestről. Ez azonban nehezen ment. A lovak megbokrosodtak a motoros kattogásától és ágaskodni kezdtek. A motorvezető közben egyre sipolt, de a sebességet nem lassította meg. Mikor Schleich látta, hogy a lovakkal nem bír, leugrott a kocsirol és a gyepfőszárnál fogva akarta a lovakat a pályatestről levonszolni. Közben kézzel-lábbal intgetett a motorosnak, hogy álljon meg. Ruttkai azonban, noha látnia kellett, hogy a lovak megbokrosodtak és Schleich nem bír velük, nem lassított, nem fékezett, hanem az eredeti sebességgel vezette a motort. Mikor a földesgazda ezt meglátta, földre akart ugrani. De már késő volt. A motor teljes erővel nekiment a parasztkocsinak, azt lesodorta az útról az érekből, Schleich pedig, aki a kocsi előtt állott, darabokra zúzta.

A karambol következtében nagy zavar támadt. Az utasok, akiket az összeütközés egymásnak dobott, ijedten ugráltak ki és körülnéztek. A pályatest mellett feküdt a két parasz-asszony eszméletlen állapotban. A lovak megdöglöttek, a szekér pedig darabokra tört. Az utasok felocsolták a két asszonyt, akik csakhamar magukhoz tértek. Csak könnyebb sérüléseket szenvedtek. A községből a szerencsét-

lenség hírére sokan kiszaladtak és beszállították a faluba Schleich István holttestét. A motoros csak jó félórai késéssel tudta útját folytatni.

A glogováci osendörtség telefonon jelentette az esetet az aradi ügyészségnek, ahonnan Pogonyi Nándor ügyész, Lehrmann Viktor h. vizsgálóbíró, Posgay dr. és Auszterweil dr. törvényszéki orvosok mentek ki a helyszínére a boncolás megejtésére. A vizsgálat fogja megállapítani, hogyan lehetett volna elkerülni a halálos balesetet.

HIREK.

Ehrlich nyilatkozata a csodaszeréről.

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 12.

Schiff Ede egyetemi tanár, a Wiener Medizinische Wochenschrift szerkesztője a napokban Frankfurtban felkereste Ehrlich tanárt és érdekes beszélgetést folytatott vele korszakalkotó gyógyszerének keletkezéséről és a tudós feltaláló további terveiről.

Ehrlich elmondta, hogy most rendszeres kísérleteket folytat a 606 tal egészséges állatokon. Ezek egyáltalában nem reszágnak a szerre, ami kétségtelen bizonyítéka a szer teljesen ártalmatlan voltának. Eredetileg a híres keletafrikai álomkór és a főképen Oroszországban pusztító recurrens-láz ellenszerét akarta tudományos uton arzén vegyületekből előállítani, majd, mikor az oroszországi kísérletekből meggyőződött a szernek valóban osodás hatásáról, amely például makacs negyven fokos lázat 4-6 óra alatt végleg elfojtani volt képes, akkor támadt benne a gondolat, hogy az arzenobenzolt lues ellen próbálja ki, miután mind a három betegség okozója hasonló bakterium.

Ehrlich kijelentette, hogy a jövőben alkalmasint növelni fogja a dózisok mennyiségét, mert valószínűleg az injekciók túlkicsiny volta okozta némely esetben a betegség kiújulását. Schiff tanár kérdésére kijelentette Ehrlich, hogy általános használatra csak akkor fogja a 606 ot becsájtani, ha legalább 20-30,000 betegről szóló hiteles jelentés lesz birtokában.

Frankfurtból táviratozzák: Ehrlich tanár ma délután a városi közkórházban előadást tartott a legutóbbi napokban beoltott 327 betegről. Azt mondta, hogy a beoltottak közül négyen meghaltak. Ezek azonban nem az oltás áldozatai. Ezeknek olyan roncsolt szervezetük volt, hogy lehetlenségé vált a megmentésük. Kitért aztán előadásában arra, hogy azt állítják, mintha az ő szere következtében több beoltott beteg megvakult volna. Ezt ő valótlanságnak mondja. Ellenkezőleg: a szifiliszben kapott szembajt az ő szere gyógyítja. Joggal állithatja tehát, hogy olyan preparátumot, amely ilyen gyorsan és ennyire hosszú időtartamra gyógyítja a betegeket, még nem találtak föl. Azonban végleges ítéletet szerinte csak 2-3 év múlva lehet alkotni a preparátuma felől.

— Májárás. Az aradi meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 13-án az időjárás: enyhe, száraz.

— Aradvárosi diszközgyűlés. Varjassy Lajos polgármester a következő meghívót küldte szét: Az U. cs. és Királyi Apostoli Felség születésének 80-ik évfordulója alkalmából Arad sz. kir.

város törvényhatósági bizottsága által folyó évi augusztus 18-án d. e. 11 órakor tartandó diszközgyűlés sorrendje: 1. elnöki megnyitó. 2. Polgármester ünnepi beszéde.

— Az ischli királynapok. Ischiben most csak egy témáról beszélnek az emberek: a király születése napjáról. A császári villában, a „Kaiserin Elisabeth“-szállóban, a Kursalonban folyó előkészületek, a környékező magaslatok kivilágítása, a színházi díszelőadás, a plébánia-templomban tartandó ünnepi istentisztelet: minden együttvéve oly program, amely joggal foglalja le a maga számára a közérdeklődést. A hivatalos ünnepi program is megjelent már, amely az udvari kommunikék hagyományos rövidségével annyit mond: 17-én Théâtre parée, 1/2-7-kor este ünnepi nyitány, ezt követi egy énekes szimfónia: „Brüderlein fein“, amelyben a bécsi kedvenc színésze, Louis Treumann is fellép, végül Millöcker operettjéből, „Az elátkozott kastély“-ból egy felvonás. Az előadás után, amelyre természetesen az összes páholyokat és ülőhelyeket előre lefoglalták, kivilágítják az egész fürdőhelyet és a Salzkammergut valamennyi hegyormát. A főhercegek és főhercegnők legnagyobbbrészt már 17-én érkeznek meg. Éppen ezért az első emelet 15 páholyát az udvar foglalta le az uralkodóház tagjai számára. Az „Erzsébet császárné“-szállóból már 17-én el kell távoznia valamennyi vendégnek és az egész házat elzárják a fürdőhely közönsége elől; mindössze a földszinti éttermek egy része marad továbbra is a törzsvendégek rendelkezésére.

— A haladó katolikusok alakuló gyűlése. Bécsből jelentik: A haladó katolikusok tegnap tartották alakuló gyűlésüket. Az új egyesület a római Kuriának az ellen az eljárása ellen foglalt állást, hogy a polgári uton elválasztott házastársakra nézve a válást egyházi tekintetben nem ismeri el. A Kuria a házasságot felbonthatatlannak tartja, amiből parszé a polgári uton elvált házaselekeknek igen sok baja van. A haladó katolikusok tehát míg egyrészt engedékenységre akarják bírni a pápát, másrészt egy a mai kornak megfelelő házassági törvény megalkotását sürgetik.

— Repülés Páris felett. Párisból jelentik: Latham aviatikus ma keletről nyugatra 250 méter magasságban átrepült a város felett. Amerre elhaladt, mindenütt zajos ovációkban volt része.

— Anarchista összeesküvés az olasz király ellen. Buenos-Ayresből jelentik, hogy ott tegnap este szenzációs letartóztatás történt. A titkosrendőrség kiderítette, hogy egy Romanoff nevű orosz anarchista igen szoros összeköttetést tartott fenn a buenos-ayresi anarchistákkal és közös tervet forraltak a Colony-színháznak dinamittal való felrobbantására. Éppen egyik barátjától bucsuzott Romanoff, mikor a rendőrök rajtaütöttek. Az orosz revolvert rántott, több lövést tett támadóira, majd futni kezdett. A rendőrök utána Hosszas üldözés után sikerült elfogni és leteperni. Vele egyidőben elfogtak hat más anarchistát is. Romanoff lakásán házkutatást tartottak, amelynek eredményeként sok levelet koboztak el. Ezekből az tűnik ki, hogy Romanoff és társai nagyszabású összeesküvést szerveztek az olasz király ellen. Most keresik a többi összeesküvőt is.

— Gaynor polgármester állapota. Newyorkból jelentik: Az orvosok szerint a polgármester állapota kitűnő. A polgármesternél az antiszeptikus kezelés hatása alatt egyre fokozódó idegesség vehető észre.

— Vilmos császár új palotája. Krakóból jelentik: Vilmos német császárt a császárné, a trónörökös Eitel Frigyes és Agost hercege, Viktória Lujza hercegnő, a kancellár és a pénzügyminiszter fogják elkísérni a pozsonyi új palota megnyitó ünnepségére. A kapu előtt Schwendtner dr. építész fogja átadni a császárnak a palota kulcsait. A császár ünnepélyesen fogja a palotát meggyújtani.

— Gyermekejtőzótér a várban. Érdekes tervről vettünk ma hírt. A várba vezető új vashíd feljárója tudvalevőleg kettévágja a vár körüli fasor mentén elvonuló marosparti mezőt, amelyet eddig gyakorló térnek használt a katonaság. Az aradi állomásparancsnokság most elhatározta, hogy ennek a térségnek az új és a régi hid közé eső, kisebbik részét átengedi a város közönségének, még pedig gyermekejtőzótérnek. A katonai parancsnokság humánus elhatározása kétségtelenül nagy örömet fog kelteni a közönség körében, mert az új játszótéren a gyermekek árnyas, szellős, pormentes helyet nyernek a testedző játékokra. Mint értesülünk, az eszmét eredetileg Fábry Sándor dr., az Arad-csanádi Egyesült Vasutak vezérigazgatója vetette fel és ő is vitte keresztül.

— Huszonötezer munkás sztrájkja. Hamburgból jelentik: Tegnapig a hajógyárak 13300 munkást zártak ki. A ki nem zártak erre elhatározták, hogy ma reggel szintén beszüntetik a munkát. Ennek következtében ma már 25000 munkás sztrájkol.

— A makói baleset. Mai számunkban hírt adtunk arról a vasuti karambolról, amely Makón történt. Az összeütközés következtében többen megsérültek, akik közül néhányat Makón ápolnak. Ezek nevei a következők: Bánszky Károly sertéskereskedő, aki a szemöldök tájon szenvedett zúzott sebeket; Vajda József makói ügynök; Horga Jánosné aradi asszony; Mogyoróssy Sándor kecskeméti városi hivatalnok és Brichta Rudolf makói lakos. A többi sebesült tovább utazott Szeged felé.

— Rossz az idei termés. Budapestről jelentik: A földművelésügyi miniszter ma teszi közzé az idei termésbecslést az augusztus 9-iki állapot alapján. Ez a becslés sokkal kedvezőtlenebb mint az, amely a július 29-iki felvétel alapján készült. A búzánál újabb másfél millió métermázsza csökkenés mutatkozik. A rozs és zabkilátások ugyanilyen arányban rosszabbodtak. Tengeriben 47.82 millió mm., burgonyában 40.11 millió mm. termés várható, a tavalyi 41.11 millió, illetőleg 49.95 millió métermázsával szemben.

— Crippent kiadták. Az Echo de Paris jelentése szerint a kiadatási eljárás véget ért. Crippen drt és Miss Le Newet jövő hétfőn fogják átadni az angol hatóságoknak.

— Vaughan báróné férje. Brüsszelből táviratozzák: Durieux-t, Vaughan báróné új férjét gyakran látták Brüsszel utcáin. Udvari autómobilon szokott kocsikázni s ez olyan felháborodást keltett, hogy a rendőrség annak rendje és módja szerint kitiltotta a fővárostól. Párisba költözött, de a báróné udvarmesternek szerződtette. Attól fogva nem mutatkozott Brüsszelben. Vaughan báróné két fiáról azt híresztelik, hogy egy duodec német fejedelem, Lipót király rokona, grófi rangra emelte őket.

— A Bala'nonon eltűnt urinő. Keszthelyről egy urinő titokzatos eltűnését jelentik. Baris Gyula halászlátársulati igazgató feleségének nővére, született Freiszberger Irén csolnokon egyedül bevezelt a Bala'nonra. Minthogy hosszú ideig nem tért vissza, keresésére indultak. Fenékpuz'ta mellett a csolnokat üresen megtalálták. Hogy a nő öngyilkos lett-e vagy szerencsétlenül járt, azt nem tudják.

— Hamis hír egy katonai brutalitásról. Nagyváradról jelentés alapján megírjuk, hogy állítólag a 4. honvédegyalozezred legényei közül nyolcvanhatan kimentek a 19 órás menetelés alkalmával. A nagyvárad 4. honvédegyalozezred parancsnoka, Dorneczky Jenő ezredes a következőket mondotta a dologról:

— Tudtommal az ezrednél soha ilyen tömeges megbetegedés nem fordult elő. Nagy melegben fárasztó gyakorlatokat sohasem végeztünk s a leghosszabb gyakorlatot a múlt hét szerdáján tartottuk Csehi határában. A legényegek első része reggeli 5 óra 10 perckor indult el és déltén 12 órakor tért vissza. Azután éjjeli gyakorlatot tartottunk, mely délután 4 órától éjjeli 11 óráig tartott. De ez idő alatt súlyosabb rosszullét egy sem fordult elő. A rezervistákkal hétfőn és kedden volt az utolsó gyakorlatunk. Hétfőn reggel öt órakor indultunk el Tinkére és déltén tizenkét órakor értünk oda. Déltén két óráig pihentünk, ezután hat óráig éles tőtéssel gyakorlatoztunk. Kedden reggel öt órától déltől tizenegy óráig harcászati gyakorlatokat tartottunk, ebéd után két óráskor elindultunk haza Nagyváradra, hova este fél kilenc órakor érkezünk meg. Mindnyáján épen és egészségesen.

— Mi mindig háboruba készülünk és nem pályázhajtuk vissza a legénységet. Azt mondhatom, hogy a morvaországi nagy gyakorlatok szomorú eredményei sokra megijesztették a hadvezetőséget. A nagygyakorlaton ugyanis — a melyen ő felségén kívül a német császár is jelen volt — a legénységet s a fáradságtól akkor százával dőltek ki. Elmiatt akkor bizalmas rendeletet kaptunk ki s azóta az a legfőbb törekvés az ezredparancsnokoknak, hogy végéig soha fáraszták a legénységet.

— Életmentő aradi rendőr. Igalmatlan jelenetben volt ma déltén részük az állomás előtt járkálóknak. Déltén öt óra tájban a hatos számú autobus kanyarodott le az állomási épület elé. Kelemen János forraynagyiratosi gazdember lovai megbokrosodtak az autobuszról és ágaskodni kezdtek. A gazda két kézzel igyekezett őket megfékezni, de ez nem sikerült. A lovak hátrarugtak és Kelemen eszméletlenül esett össze a kocsiban. A rugás az arcát érte és négy foga kihullott, az állkaposa pedig összeört. A lovak el akarták ragadni a kocsit. Kiszámíthatatlan baj keletkezhett volna ebből, de az utolsó pillanathan odaugrott a kocsihoz a 76-os számú rendőr és megfékezte a lovakat. A derék rendőrt a közönség zajosán megőljenezte. A gazdát súlyos sebeivel a kórházba szállították.

— Meghalt a férje után. Meszner József lippai földművesgazda néhány hónap előtt hosszasan betegkedés után meghalt. Özvegye, egy huszonnyolc éves fiatal asszony annyira szívére vette férje halálát, hogy a temetés óta buskomor lett. Órákon át ült egymagában, keverte a társaságot, tulajdon gyermekeit is elhanyagolta és többször hangoztatta, hogy neki teher az élet és öngyilkos lesz. Sőtét tervét tegnap valóban végre is hajtotta. Egy borotva-élesre fent konyhakéssel felmeteszte a nyakát és mire rátaáltak, már elvérzett. Három gyermek maradt spátlan anyátlan.

— Letartóztatott szökevény katonatiszt. Mainzból jelentik: Ma itt egy pincért tartóztatnak le, akiről kiderült, hogy volt osztrák-magyar közös hadseregbeli tiszt. A volt katonatisztet a közös hadsereg szökés miatt köröztette. Hogy ki az illető, azt a távirat nem mondja.

— Veszedelmes lakodalom. Külörsön módon betegedett meg Novák József Mindszenti uradalmi jószágormányzó. Mindszenten Vig Gyula lakodalma volt hivatalcsak Cicatricis Lajos dr. csongrádmegyei főispán és Novák József uradalmi kormányzó is. Cicatricis ortáncbeteg léte — általános meglepetést kelte — megjelent a lakodalmon és olyan jó hangulatban volt, mintha ő lett volna a legegészségesebb. A betegséget — így mondja a hír — tőle kapta volna el Novák József. De az uradalmi kormányzón az orbánc még jobban elhatalmasodott, mint a főispánon. Déltén Novák Józsefet Szegedre át hazaszállították Sándorfalvára, ahol azonnal gondos ápolás alá vették.

— Családi lakóházak a régi temető helyén. Egy vasutas a következő figyelemreméltó sorokat küldi nekünk:

Mi szegény vasutasok csak kevés lakóházat kapunk. Annál jóval többet kell fizetnünk a lakásainkért, amit természetesen a gyomortól és családszükségleteink fedezetéből kell fájdalmasan megvonni. Mély alázattal esedezünk, méltóztatassék akciót indítani az iránt, hogy itt Aradon az emügy is csak a hajléktalanok menhelyül szolgáló régi temető csezes területe kisebb és osakis családi házhelyeknek felosztassék, ölenként 1—2 koronával számítva. Legfeljebb egy lakó lakás egy-egy ilyen házban a tulajdonoson kívül. Daraboltassék fel 150—150 négyszögölnyi házhelyre, ami által számtalan család talál nyugodt és békés otthont. És míg a vevők ily kellemes otthonra találnak, addig Arad szabad királyi város pénztára is gazdagodni fog néhány ezer forinttal, amire nagy szüksége van. Ámde tiltassék meg a spekulánsok játéka! Mindenkinél osakis egyetlen házhelyet legyen szabad venni, ne legyen üzérkedés! Legnagyobb baj Aradon az, hogy 2 szobás lakások nincsenek. Három, négy, öt és hatszobás lakást szegény tisztviselő nép nem fizethet. Egyszobás lakásba meg feleségével és 3—4—5 gyermekével nem húzódnak meg. Kiseb polgári egyének sem bujhatnak egy szobába, mert ezeknek pláne a legtöbb gyermekük van.

— Egy fatu a bérlő ellen. Kolozsvárról jelentik: A Kolozsvárral szomszédos Diós község román lakossága valóságos összeesküvést szőtt az ottani bérlő Köntzey Béla ellen, hogy lehetetlenné tegyék számára a községben való tartózkodást. Az eset előzményei: A község határában levő mintegy 400 holdnyi Sándor féle birtokot a diósi románok vásárolták meg azzal a kikötéssel, hogy a jelenlegi birtokbérlet, Köntzeyt, a bérleti idő lejártá előtt kitelepíteni nem lehet. A román lakosság nem nézte jó szemmel a magyar bérlőt. Eleinte csak a kerítéseit rongálták meg, majd a gabonáját vágták össze, a nspokban pedig egy nagy kezal szénáját hamvasztották el. A csendőri nyomozás eredménytelen maradt. Ettől a románok vérszemet kaptak, mert egyre növekvő gyűlölettel üldözték Köntzeyt. A kolozsvári járás főszolgabírája Hankó-Veress Károly rendkívüli intézkedéseket tett, hogy Diós községben a felfordult rend helyreálljon. A kolozsvári csendőrtérparancsnokság megerősítette a csendőrségi őrzőerőket.

— Felfüggesztett anyakönyvvezető-helyettes. Temesvár város közigazgatási bizottsága szerdán tartott ülésében hivatalától felfüggesztette Vass Béla temesvári anyakönyvvezető-helyettes. Vass Béla ellen többrendbeli hivatali szabálytalanság merült fel, amit a bekövetkező vizsgálat fog megállapítani.

— Telepathikus előadás a Gambrinus-kertben. Szentációsan érdekes előadást tart ma szombaton este 9 órakor a Gambrinus kertben Leó a telepathikus fenoména és ezalon-bűvészt. A műsornak minden száma új és csodás. Az előadáshoz szükséges zenét egy előrangú helybeli zenekar szolgáltatja.

— Családi dráma. Váres családi dráma játszódtott le tegnap a nagyváradi szőlőhegyen. Márton Béni vicecellér rálőtt a feleségére, s önmagát is súlyosan megsebesítette. Kihallgatásuk során kiderült a vérengzés oka. Márton Béni öt éve nős, de egy pillanatig sem élt jól feleségével. Izgága ember volt, aki állandóan bántalmazta feleségét, úgy, hogy az többször hazament apjához, de az ura mindannyiszor érte ment. A felesége vissza is tért Mártonhoz, de az nem jault meg. Többször megakarta ölni a feleségét, gyermekeit, s csak a szomszédok mentették meg mindig a szerencsétleneket. Tetteit Márton állítólag féltékenységből, vagy pedig ittas állapotban követte el. Tegnap teljesen józan volt, amikor após házához ment, ahol felesége lakott a gyermekekkel. Rövid szökváltás után Márton feleségére lőtt, majd pedig önmagát lötte fejbe. Mindkettőjüket súlyos sérüléssel a kórházba szállították.

— Visontay Kálmán rajztanár megdorgálása. Emlegettük annak idején, hogy Visontay Kálmán volt aradi rajztanárt Lukácsy Lajos panaszára az aradi büntető járásbíróhoz, mert Visontay az utóán Lukácsy előtt kiköpött, elítélte. Visontay felebbzése folytán a törvényszék mint felebbzési bíróság az ítéletet helybenhagyta. Visontay azonban ezen eljárásáért felettes hatóságától is meg lett büntetve, mert a szegedi tankerületi kir. főigazgató Visontayt illetlen viselkedésért szigorúan megdorgálta.

— A csendörök eliensége. Mezőkeresztesről jelentik: Mezőkeresztes községben e héten országos vásár volt. Barna Mihály szentistváni lakos áthajtott a vásáron, s kocsijával keresztül ment egy beton itatón. Az itató tulajdonosa a kocsi után futott, hogy az ösztört itató árát kérje. A kocsi azonban nem állt meg, mire Sós közművesegéd megfogta a ló kantárját. Barna Mihály leugrott a kocsiról s dulakodni kezdett Sóssal. A csendörök szét akarták választani a verkedőket, de Barna elheszegült. Erre a csendörök letartóztatták Barna Mihályt s a község házára akarták kísélni. Ezt észrevette Barna Mihály öccse, Barna Péter, a csendörök után lopózott s az egyik csendört hátulról fejbeszúrta. A csendörőrmester észrevette, hogy Barna Péter újabb szurásra készül s ezért az őrmester őt szuronyával mellbeszurta. A szurás azonban nem gyöngítette el Barna Pétert, aki újból rárohant a csendörre, megszurkálta őt és a földre teperte. Majd pedig a csendörőrmester ellen támadt, mire az újból megszurta őt, még pedig úgy, hogy Barna Péter holtan esett össze. A miskolci csendőrszárnyparancsnokság vizsgálatot indított s ennek során a szemtanuk vallomása szerint a csendörök jogosan használták fegyverüket.

— Baleset a gőztégla gyárban. Az aradi gőztégla gyárban ma délelőtt 11 óra tájban egy kőműves elütötte Dukman Miklós tíz éves munkását, aki ballában zúzódásokat szenvedett. A sebesült fiút a mentők be szállították a kórházba.

— Gyilkos gyermekek. Bécsből jelentik: A felsősziléziai Zabrech községben két kis gyermek borzalmas gyilkosságot követett el. Felkeresték kecskepásztor pajtásikat és felszólították, hogy adjon nekik két márkát vagy apjának ezüstpénzét. Mikor ezt megtagadta, megragadták, kalapácsokkal szétverték a fejét és homokot tömtek a szájába. Az arajáró emberek haldokolva szállították haza a szerencsétlen fiút. A gyilkosok egyike kilenc, a másik tizenegy éves.

— Iskolába járó tanulók szüleinek figyelmébe ajánljuk, hogy gyermekeik részére szükséges iskolakönyveket és tanszereket már most szerezzék be. Könyvek kaphatók Weisz Leó könyvkereskedésében Arad (Minorita-palota). A tankönyvek és tanszerek használhatóságért a cég szavatol. Vidékre kívánatra könyvjegyzék (árakkal) küldetik.

— Gyógyítás — gyermekvérrel. Madridból borzalmas gyilkosság híre érkezik. Egy földbirtokos megbetegedett és egy kuruzsló asszonyt hivatott magához. A vén banya azt mondta, hogy csak úgy gyógyul meg a földbirtokos, ha gyermekvért iszik. Együttal vállalkozott is a vér megszerzésére. Kiment ahhoz a folyóhoz, ahol gyermekek szoktak fürödni. Egy fiút zsákba dugott és elvitte a földbirtokosnak, akinek a lakásán a gyerek szívéét átdölték és a belső kifolyt vért a beteg ember megitta. Azután lefejtették a bordahártyákat és a kuruzsló asszony a földbirtokos mellére kötötte. A holttestet az asszony kivitte egy hegyszakadékba és elrejtette. A bűn azonban kiderült és a kuruzslót elfogták, a földbirtokos pedig megszökött.

— Öngyilkos apácanövendék. Jónódu csikmegyei uris család leánya volt Izsák Margit, akit a szülők az egri apácázárdában neveltettek. A leány úgy megszerette a zárdai életet, hogy ott atart maradni. Egy napon azonban a véletlen összehozta egy fiatal pappal, akit nagyon megszeretett, s kedvéért kilépett az egri zárdából. A pap elcsábította a leányt s azt ígérte neki, hogy feleségül veszi, utóbb azonban megmondta a dolgot s kiadta az újat. Kétségbeesve, elhagyatva bolyongott a leány Ezerben. Onnan jött Debrecenbe, hogy nevelőnői állást szerezzen magának. Nevelőnő nem lehetett, ellenben beajánlották kasszirónak a debreceni Angol királynő kávéházba. Pár hete volt csak az új pályán, de nagyon megunt a zajos életet. A kávéházi trónusról írt leveleket csábítójának, hogy vegye ki ebből a környezetből. A levelekre nem kapott választ. Utóljára még egyszer felkereste az egri papot, hogy ne hagyja elveszni. A levélre rövid felelet jött. Az, hogy ne zaklassa leveleivel, mert fejjelenti. Tegnap éjjel a leány, mikor a kávéházat bezárták, öngyilkosságot követett el. Legyeket ölé rovarport oldott fel egy pohár vízben s a folyadékot megitta. A szép leány pár óra múlva meghalt. Az apáca növendékből lett kasszirón tragédiájáról a rendőrség értesítette a szülőket, de mire ezek Csikmegyéből megérkeztek Debrecenbe, Izsák Margitot eltemették.

— A cséplőgép halottja. Zalaegerszegről táviratozzák: Mindy József eszterházi földműves a cséplőgépénél együtt dolgozott László Ilona munkásnnyal. A cséplőgép javában működött, mikor Mándy tréfából egy kéve gabonával megdobta a leányt. A leány az erős ütéstől beleesett a cséplőgép dobjába, amely összezsuzta és a szerencsétlen teremtés szörnyet halt. Mándyt a csendőrség letartóztatta.

— Francia likörök legbiztosabb készítésére. — háziilag — a likör aroma l üveg 60 fillár Vojtek és Weisznál. 279

— Az átutazók figyelmét tisztelettel főtívjuk arra a körülményre, hogy az Aradi Közlöny a vasuti állomásnál nem a csomagszállító részvénytársaság alkalmazottjánál, hanem lapunk külön megbízottjánál kapható az állomás előtti téren.

A kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnél, vörhenynél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatása.

Termézetes vasmentes savanyúvíz.

Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszerárakban.

SCHULTES AGOST Szinye-Lipócai Salvator-forrás vállalat, Budapest, Rudólykap. 8.

6711

TARKASÁGOK.

*(Szereltem a vízben.) Tengeri fürdőről hazakereszt, szójátékairól ismert aradi ifju hozta magával a következő tréfát.

— Egy gömbölyű kis liba, egy bájos rimaszombati asszonyka roppantul megtetszett nekem, — mesélte az ifju. Nagyon szerettem volna nyilatkozni előtte, azonban nem tudtam vele egyedül maradni, mert a férje, aki buzában dolgozik, folyton szemmel tartott bennünket. Egy délután azonban — isteni nap volt — a hölgyecske egyedül uszkált a vízben. Körülnéztem és a bozontos bajuszú férjet sehol se láttam. Gyorsan a habok közé vetettem magam s szívem hölgyének közelébe usztam.

— Drága nagysád, — hebegtem.

— Na, mit akar?

— Én... én magát imádom.

Felkacagott az édes és fehér fogait megmutogatva szót:

— És mért a vízben vall nekem szerelmet?

Mit tegyek? Zavarban voltam. Azt nem mondhatom neki, hogy eddig félttem a férjétől, azért nem vallottam meg szerelmemet. Gyorsan kivágtam hát magamat:

— Azért vallok szerelmet a vízben, mert ha magácska igent mond, akkor én kint vagyok a vízből.

*(Halotti beszéd.) Egy derék aradmegyei gazdaember elhalálozott. Jóravaló ember volt, aki szerette a feleségét, marháját és barátait. Hát tisztelettel emelték. Eljöttek a gazdák, ismerősök.

A pap is elmondta már imáját, könnyek is voltak már jóskán az asszony nép szemében s éppen le akarták ereszteni a koporsót, midőn előáll egy javakorban levő parasztember, régi ismerőse az elhunytnak s imígyen kezd beszélni:

— Nem születtem papnak, hát nem is tudok prédikálni, de bizony azért csak mégis bucsuzkodom kell tőled, Józsi bátyám. Csak azt mondom: Becsületes ember voltál... távozz egészségben...

*(Műrtelem.) Egy kis vidéki városnak ósrégi temploma volt, amelynek falait vedlett freskók díszítették. A templom kegyura felisnerte a falfestmények történelmi becsét és nagyobb összeget adományozott a községnek a templom restaurálására. Aztán abban a boldog tudatban utazott vissza Budapestre, hogy most hatalmas szolgálatot tett a művészetnek.

Néhány nap múlva a kántor levélben értesítette, hogy a restauráció immár befejeztetett és a kegyurnak nagy gyönyörűsége lesz benne, ha meglátja. A kegyur egy műtörténészt is levitt magával, hadd lássa ő is, hogy immár a kis falvakban is meg tudják becsülni a művészetet.

De mikor beléptek a templomba, majd elájultak. A falak ragyogó fehérre voltak bemeszelve, mint a ma esett hó. A kegyur megbotránkosza fürmedt a kántorra:

— Ejnye azt a! ... Hát hogy volt lelkiük hozzá, hogy a messzet rákenjék erre a festésre?

A kurátor büszkén mosolygott és fölünyesen mondta:

— Dejszen, van azért nekünk is magunkhoz való eszünk ... Hiszen előbb leverték az ócska vakolatot esőppig!

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetés osztály — 151

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

Aradi gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 12.

Az időjárás megfelelő volta következtében a csépléssel mindinkább előre haladnak.

Minél nagyobb mennyiségű gabonával készülnék el, kitűnik, hogy a termés kevesebb, mint ahogy várták.

A gabonaüzlet irányzata szilárdságából vesztett.

Eladásra került:

2500 mm. uj-buza	8:50—9.10
200 mm. uj-rozs	6.40—6.50
300 mm. uj-árpa	5:80—6.10
100 mm. uj-zab	6:40—6.50
200 mm. ó-tengeri	5:50—5.60

Az árak ötven kilogrammonként, koronákban értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, augusztus 12.

Amerika 1½-el magasabb. Kínálát, vételkedv mérsekel. 20 ezer mm. 5 fillérrel olcsóbb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Dél számlát	3 órai számlát
Buza 1910. októberre	9.74—9.75	9.70—9.71
Buza 1911. áprillikra	10.01—10.02	9.96—9.97
Rozs 1910. októberre	7.38—7.39	7.37—7.38
Zab 1910. októberre	7.22—7.23	7.21—7.22
Tengeri 1910. aug.-ra	5.88—5.89	5.64—5.65
Tengeri 1911. májusra	5.72—5.73	5.73—5.74

Budapesti értéktőzsde. (Táv. jelentés.)

— Aug. 12. —

Magyar aranyjárdék 4%	112.75
Magyar koronajárdék 4%	91.70
Magyar koronajárdék 3½%	82.75
Magy. földteherm. kötvény 4%	92.60
Horvát-szlavon földteherm. kötvény	93.50
Magyar nyereséysorsjegy kölcsön	223.—
Tiszaszab. és szegedi sorsjegy kölcsön	153.—
Osztrák járadék papírban	93.50
Osztrák járadék ezüstben	97.50
Osztrák járadék aranyban	118.—
Osztrák koronajárdék 4%	93.50
1860. évi osztrák államsorsjegy	171.—
Osztrák-magyar bankrészvény	18.75
Magyar hitelbank-részvény	855.—
Osztrák hitelintézeti részvény	665.—
Osztr.-magy.-államvasuti részvény	745.—
20 frankos arany (Napoleonador)	19.06
Német birodalmi márka	117.40
London vista	240.15
Páris vista	95.20
20 márkás arany	23.48

A Temesvári Lloyd-Társulat

terményosarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1910. Aug. 12.

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos uj	8:60—8:70
76	8:70—8:80
77	8:80—8:90
78	8:90—9:00

Buza (Temesvári keresk. ár):

75 kilogrammos uj	8:50—8:55
Rozs uj	6:25—6:35
Árpa uj	5:50—5:60
Zab uj	6:30—6:35
Tengeri régi	5:55—5:60

Budapest kőbányai sertéskereskedelem.

— Aug. 12. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül sulyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül sulyban 150—138 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő sulyban 140—142 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban 144—146 fillérig.

Sertéselésztszám: aug. hó 9. napján volt készlet 38023 darab, aug. 10. napján felhajtott 113 darab, aug. 10. napján elszállított 199 darab, aug. 11. napjára maradt készletben: 37,937 darab.

A hízóti sertés üzlet irányzata kellemesebb.

Felalós szerkesztő:

BOLGÁR LAJOS.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1910. aug. 13-án, szombat:

1. Pall, a kis szórakozott. Humoros. — 2. Az élet utjai. Dráma. — 3. Chantecler. Fantasztikus. — 4. A gyertyagyártás. Tanulságos. — 5. Vízhiány a Kakuk-utcsában. Bohózat. — 6. A torreador szerelme. Dráma. — 7. Farsa barátság. Humoros. — 8. A francia Alpesek. Természet után.

Előadások este 7 óráig kezdve.

Helyárak: I-ső hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 60 fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20 fillér.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTÉR.

Köszönetnyilvánítás.

Istenben boldogult

Káldori Sándorné,

szül. Epstein Janka

elhalálása alkalmából megnyilatkozott rokoni és baráti számos részvétért fogadják az illetők a mélyen süjtött családtagoknak legbensőbb köszönetét.

Arad, 1910. aug. 12-én. 3106

A gyászoló család.

Leó a Telepathikus

fenomén és boszorkánymester

szenzációs előadást tart

ma, 13-án este 9 órakor

a Gambrinusban.

Millenium

sör-sarnokban ma este 8 órakor a
cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara
válogatott műsorral

hangversenyt rendez.

Tisztelettel kérem a n. é. közönség
látogatását. 3100

Schuch Ferenc,

Millenium-sör-sarnok tulajdonos.

Hacker Sándor fatereskedésében

Csermőn

egy egészséges, erős 15—18 éves jóer-
kölcű, 2—3 közepiskolát végzett fiu
teljes ellátással 3102

gyakornoknak felvétetik.

Dr. Halász miskolci szakorvos

'SANITOL'

száj- és fogápoló szerrel

Minden eddig létezőnél tökélesebb és megbízhatóbb szerrel,

melyek a legújabb megállapított tudományos és klinikai vizsgálatok alapján egyedül sikeres és helyesnek talált alapelvek szerint készülnek. Használati utasítás szerint eljárva, a fogakat megvédik a romlástól. Végtelen kellemes szájíz. Ideálisan tisztá száj és fogak. 2724

Megfizethetetlen előnyük,

hogy rendszeres használatuk mellett megvéd a heveny fertőző betegségektől (vörheny, kanyaró, to. oknyik sib.) és azórt gyermekek részére már ez ekból is különösen áldásos a használatuk. Ideális szép és jó fogkefék. Kaphatók használati utasítással.

Vojtek és Weisz droguériájában, Aradon.

Nagy üveg szájviz 2 korona, kis üveg 1 korona 20 fillér.
Fogpor 1 korona. Fogkefe 1 korona 40 fillér.

Soha többé!

nem eserőlem szappanom, amióta a BERGMANN-féle (Steckenpferd védjegyű) LILIOM-SZAPPANT — Bergmann és Tsa Tetschen a. E. gyártmánya — használom, mert ez a leghatékonyabb gyógyszeres szappan nyári szeplők ellen, nemkülönben a szappan által szép, puha „táji” kap az arc. Darabja 80 fillér. Kapható minden gyógyszerertárban, droguériában és parfümeriában. 962

Üzlet áthelyezés!

BEREGSZÁSZY LAJOS

uri és női szűcs divat üzletét

Hal-tér 13. sz. alól, Deák Ferenc-utca 32. sz. alá (Sarlót-ház)

helyezte át.

Üzlet áthelyezés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy rendelkezéseket, átalakításokat, javításokat, nyaralásokat a legolcsóbban felelősség mellett vállalom. A nagyérdemű közönség pártfogását kérve, maradtam teljes tisztelettel 2869

Beregszász Lajos, szűcsmester

18245—1910. kh. szám.

Hirdetmény.

A hazai állatállománynak rövid idő alatt esetleges állami támogatás mellett leendő felszaporítása tárgyában kiadott 45310—II—B. 1.

számu nagy. kir. földművelésügyi ministeri rendelet az érdekeltek által hivatalom állategészségügyi osztályánál a hivatalos órák alatt bármikor betekinthező.

Arad, 1910. évi augusztus hó 3

Sarlot,
főkapitány.

Körösvölgyi gazdasági kereskedelem és ipari szövetkezet
Gurahoncon.

Ajánlunk elsőrendű száraz 7 láb hosszú

szőlőkarót

ugyszintén

bűkk, cser és gyertyán hasáb és dorongfát

a legjutányosabb árak mellett. — Kivánatra ajánlattal szolgálunk.

Körösvölgyi gazdasági kereskedelem és ipari szövetkezet.

2707

Uj Internátus Lippán.

A t. érdekelt szülők értesítettnek, hogy az 1910—11-iki iskolai tanévre a modern követelményeknek minden tekintetben megfelelő fiu-nevelőintézet nyílik Lippán, a mely felett a főfelügyeletet a helybeli középiskolák igazgatója, míg a tanulmányi felügyeletet a tanári testület 1—1 tagja gyakorolja; egészségi szempontból pedig a városi főorvos felügyelete alatt áll.

3046

Helyszűke miatt az első évben csak **korlátolt számban** vétetnek fel felsőkereskedelmi-, polgári- és elemi-iskolai növendékek **igen mérsékelt díj** mellett.

Prospektussal készséggel szolgál

A Lippai Diák-Otthon Igazgatósága
Lippán.

Szülők figyelmébe!

Ajánljuk nagy raktárunkat leány és fiu kész fehérneműben, csakis a legjobb anyagokból készülve; házilag kezelt gondos varrás.

Intézetbe menők részére az összes fehérneműt pontos előírás szerint készíteni vállalunk, ezekről számos elismerőlevél

Költségvetéssel készséggel szolgálunk.

Kelengye áruk
Óriási kész raktár mindennemű fehérneműből, **női ingek, csereták, himzett kész ágyszettek, Sehroll chifon, prima cérna vásznak** egyelőre még minden **áremelkedés nélkül** nálunk **beszerezhetők.**
Rosenblüh H. és Társa
ARAD

A gurahonci körjegyzőségénél

egy

írnök

kerestetik szeptember elsejére, román nyelv bírása megkivántatik, fizetése havi 60 korona, mosás és ágy-neműn kívül teljes ellátás, szorgalmához képest mellékjövedelem.

3098

Használt ólom

megvételre kerestetik

Könyvkötészetünkben

ügyes fiúk**tanulónak**

3 korona kezdőfizetéssel

és tanulóleányok

felvételnek.

Közzét a Stadóhivatalban.

4384—1910. szám.

Hirdetmény.

Mindazon helybeli tisztelt kereskedő és iparos urak, kik az aradi gör. kel. román teológiai szeminárium, tanítóképezdei alumneumi és leányiskolai internátusi növendékek részére az 1910—11. tanév alatt szükségeltető marnabus, sertéshus, sertésszir és szalonna, továbbá liszt, kenyér, főzelék és fűszer anyagokat szállítani óhajtanak, erre vonatkozó írásbeli ajánlataikat folyó évi augusztus hó 21-ig az aradi gör. kel. román szentszékhez benyújtani sziveskedjék.

Arad, 1910. évi augusztus hó 11-én.

3098

Az aradi gör. kel. román szentszék.**Fontos közlemény.**

Nagy tétel cérna és pamuth vásznakat sikerült olcsón beszereznünk. Felhívjuk a n. é. közönség figyelmét e kivételes alkalomra; a vásznak üzletünkben bármikor, minden vetelkényszer nélkül megtekinthetők; árkülönbségek a rendes forgalmi árakhoz 25—30 százalék.

Vászonmaradékok új, olcsóbb árjegyzése.

Pamuth vászon, mindenre jó, erős minőség métere 28 kr. rendes forgalmi ára 34 kr. Vékonyszálú legjobb és legszébb minőség métere 30 kr., rendes forgalmi ára 38—40 r. Mosott madapolan chifon métere 28 és 33 kr. rendes forgalmi ára 38-45

Varrás nélküli alsó lepedő, szegett prima bőr erős minőség, hófehér, darabja 1 frt. 40 másodrendű — de azért tartós! 1. 20

Utolérhetetlen olcsó árak!

APRÓ HIRDETÉSEK.

AKINEK

Ismeretség híján

házasárra,
nevelésre,
felnevelésre,
könyvelésre,
szekérra,
leányra,
gazdatisztra,
kocsisárra,
vinczellőre,
kertészre,kulcsárra,
gazdasszonyra,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszédre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége,

AKI

eladni kíván

borot,
süngörőt,
borot,
gyümölcsöt,
gabonát,üzletet,
műhelyt,
lakást, stb.
vagy

AKI

bérbeadni kíván

birtokot,
házat,
vadászterü-
letet,kocsit,
lovat,
halászatot,
telet,

AKI

munkásokat vétel vagy bérbérvétel cél-
jából keresel:

AKI

valamely állást betölteni kíván: legbisto-
sabbán ér csóli, ha az

"ARADI KÖZLÖNY"

kis hirdetés

rovatát használja.

Édesem!

Kedves ösmerőseivel bizonyára ta-
lálkozott már; jól szórakozik, azért
nem volt eddig ideje írni, vagy
már el is felejtett. Képzeltél, hogy
érezem magam. Csókolja J. R. 3094

Lakás.

4 utcai szobás

és 5 utcai szobás lakások kiadók
november 1-re Cim a kiadóhiva-
talanban. 3090

Kossuth-utca 40. szám alatt

ujjonnan épülő házban modern la-
kások kiadók november 1-re. Bő-
vebbet Matuschek J. és Fia üzle-
tében. 3104

2 szobás

(utcai) lakás kiadó november 1-re.
Cim a kiadóhivatalban. 3090

Ipari munkák.

Kész talicskák

nagyban és kicsinyben, vasalva
vagy anélkül olcsón kaphatók. Vi-
szont elárúsítók kedvezményben
részesülnek. Geiszler jármű- és fa-
áruháza Miksa-utca 2-8. 2505

Betöltendők.

Vegyeskereskedésben

fiatal segéd azonnal alkalmazást
nyerhet Ajánlatok Wittenberger
Mór Kovaszincz küldendők. 3107

Vendéglő-üzlet

vezetésére gyakorlott, óvadékkal
rendelkező megbízott kerestetik.
Értesítés a kiadóhivatalban. 3089

Kereskedősegéd

kerestetik vidéki vegyeskereske-
désbe azonnali belépésre. Román
nyelv ismerete kívántatik. Ajánla-
tok "Vidék 50" jeligére a kiadó-
hivatalba kére ik. 2938

Üzlet.

Teljesen berendezett

fodrászüzlet azonnal kiadó Luther-
utca 1. sz. a. 3088

Adás-vétel.

Egy elegáns,

új, gummikerekű csukott hintó
azonnal eladó. Cim a kiadóhivatal-
ban. 3086

Szatócsüzlet

4 utcának sarkán, italmérés, traf-
fik, bélyegeladási engedéllyel, ki-
mutatható jó forgalommal, más
vállalat miatt eladó. Cim: Révay-
utca 10. 3081

Pankotán

a "Bokréta" hegyen 850 hektó
907., 908. és 909. évi borkok eladók.
Értekezhetni Gantner Károly urnál
Uj Szt-Anna. 3096

Ház eladó.

3 szoba, egy hold szép gyümöl-
csös kert és istállóval — ipari
célokra is alkalmas. Töltés-utca
2. sz. 3099

Könyv és zene.

A nyaraló és fürdőző

közönség figyelmébe ajánlom 90
ezer kötetes kölcsönkönyvtáramat.
— 30.000 kötetes zenekölcsönző in-
tézet — Confetti és lamplonok leg-
jutányosabb forrása. — Olcsóságok
levélpapírosban. Üzleti könyvek:
Strazzák stb. nagy raktára. —
irodai kellékek és írószerekben kü-
lönlegességek. — Antiquarium. Ker-
pel Izso könyvkereskedése Aradon.
Telefon 385. sz. 525

Különfele.

Gondos nevelést

és jó ellátást nyerhet még egy pár
gyermek az izraelita fiuinternátus
ban. Tessek prospektust kérni.
Chorin Aron-u. 1. sz. 3091

Uri családnál

iskolás gyermekek teljes ellátásra
felvétetnek. Cim a kiadóhivatal-
ban. 3097

Angolul tanít

rövid idő alatt, a legjobb módszer
szerint Miss Margareth Smith. Cim
Kazinczy-utca 7. sz. 3103

Dr. Vadász Armand

ügyvédi irodáját Luther Márton-
utca 1. sz. a. (Suciú-ház, a tör-
vényszéki palotávat szemben) he-
lyezte át. 2999

Lampion, Confetti

legolcsóbb árban. Crépe papírok
a legdivatosabb színekben. Nyári
Dívatalbum 60 fillér Ingusz I. és
Fia könyv- és papírkereskedésben
Arad, Andrassy-tér 16. és Weitzer
János-utca. Telefon 517. 167

Vidéki Iskolás gyermekek

tisztességes család teljes ellátásra
elfogad Weitzer János-utcai polg.
fiúiskola közelében. Cim a kiadó-
ban.

Ha cigarettázik

használjon Progress szivarkahü-
velyt. 100 drb. 26 fill. 1000 drb.
K. 240. Egyedül kapható Ingusz I.
és Fia könyv- és papírkereskedé-
sben Arad, Andrassy-tér 16. és
Weitzer János-utca. 1651Egy a vas, fűszer és
rövidáru szakmában
jártas

Segéd

azonnali belépésre al-
kalmazást talál

Steiner Ferenc és Társa

cégnél 3071

Petrozsény.

Nagymennyiségű

pléh-pánt

és
maculatura

jutányos áron

eladó.

Gilbert János
Arad-Vár

A cs. és kir. 33-ik gyalogezred szállítója.

Elsőrangú egyenruházati intézete
elvéall

egyéves önkéntesek

részére 3079

teljes felszereléseket

előírás szerint.

Árjegyzékkel készséggel szolgálók.

Magán-detektiv

és felvilágosító intézet

Arad, Forrai- és Rákóczi-utca sarok.

Elvéallatok bizalmi, házassági, örök-
ségi és egyéb kényes ügyekben

Kutatásokat,

személyek, lakások üzletek, avagy
alkalmazottak feltűnés nélküli meg-
figyelését, eltűnt egyének

kinyomozását

bel- és külföldön. Levélbeni meg-
hívásokra bárhol megjelenek. Tit-
kos intézkedés 2901

Vezető: FODOR A.

Alkalmi vételek

és eladások

ékszertárgyakban

arany és ezüstművekben, Arad legna-
gyobb óra és ékszerárakára

Deutsch Izidor

írás és ékszerész
Weitzer János-utca, Minorita-palota.

Zálogcédulák

arany és ezüstművek, gyémánt és brili-
áns tárgyak a legmagasabb árban meg-
vételnek vagy más tárgyakra átcsereállításnak
TELEFON 438. TELEFON 437.

Arad szab. kir. város kapitányi hivatalától.

ad 14149—1910. khsz.

Hirdetmény.

Közhirre tételek, hogy Aradon
1910. évi augusztus hó 1. napján
felfogott 35 drb. birka mint gaz-
dátlan jószág folyó évi augusztus
hó 24-én d. e. 11 órakor Aradon,
a tűzoltó lakánya udvarán tar-
tandó nyilvános árverésen a leg-
többet ígérőnek készpénzért el-
adatni fog.Arad, 1910. évi augusztus hó
11. napján.

Rendőrkapitányság.

Aradi Fehérnemű Készítő Ipar Vállalat. — Freimann Lipót, tulajdonos.

Beros Beni-tér 7. sz.

Női hálókabátok

2.40, 3.—, 3.50, 4.—

Menyasszonyi kelengyék 200 K. tól 4000 ig.

Városi és megyei telefon 651.

Női nadrágok

2.—, 2.50, 2.80, 3.—

Férfi fehérneműek mérték szerint a legol-
csóbb árban. A tavalyi mintagyűjteménye-
met olcsón kiárusítom. Vidéki meghívásokra
dusan felszerelt új mintagyűjteményem-
mel azonnal jövök. Kivánatra költségvetéseket adok.Figyelem! Gyermek intézeti fehérneműek
Nagy fehérnemű vásár! olcsó árban. 2818

Aradi Közlöny részvénylarsaság könyvnyomdája.

Nyomatott Berger és Wirth budapesti festőgyárának festékével.